

Załącznik nr 1
do projektu uchwały
XXXIX/1/2025

"NIC O NAS BEZ NAS"

*Związek Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej*

SPRAWOZDANIE

Zarządu z działalności

ZWIĄZKU GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

ZA ROK 2024

XXXIX Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

8 maja 2025 r., Poznań

Sprawozdanie Zarządu z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej za 2024 rok

Spis informacji zawartych w Sprawozdaniu z działalności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) w 2024 roku

1. Wstęp do sprawozdania z działalności ZGWRP w 2024 roku
2. XXXVII Zgromadzenie Ogólne ZGWRP, 15-16 maja 2024 roku, Warszawa
3. Zarząd Związku i jego posiedzenia w 2024 roku
4. Komisja Rewizyjna ZGWRP i jej posiedzenia w 2024 roku
5. Udział ZGWRP w procesie legislacyjnym – stanowiska, opinie itp.
6. Zaangażowanie przedstawicieli ZGWRP w prace Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i jej zespołów roboczych w 2024 roku
7. Działalność promocyjna ZGWRP w 2024 roku
8. Współpraca zagraniczna ZGWRP w 2024 roku
9. Ważniejsze prace analityczne i stanowiska w zakresie finansów gmin przygotowane przez Biuro ZGWRP w 2024 roku
10. Schemat organizacyjny Biura ZGWRP
11. Sprawy członkowskie i wykaz członków ZGWRP

Wstęp do sprawozdania z działalności ZGWRP w 2024 roku

W roku 2024 polskie samorządy stanęły przed kolejnym wyzwaniem, które wymagało od nich elastyczności, kreatywności i determinacji. Mimo trwającej wojny na Ukrainie, która nadal kładzie się cieniem na sytuacji geopolitycznej regionu, samorządy musiały zmierzyć się z nowymi zagadnieniami i problemami.

W kontekście trwającego konfliktu i narastających sporów geopolitycznych, priorytetem stała się kwestia bezpieczeństwa Polaków. Przewidywane sytuacje kryzysowe, jakie mogą zostać wywołane potencjalnym konfliktem zbrojnym wymuszają na samorządach konieczność przygotowania i stworzenia planów oraz systemów, które pomogą ludziom przetrwać w obliczu różnych mogących wystąpić zagrożeń. Dla Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) rok 2024 był kolejnym rokiem prac nad ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej. Wejście w życie tej ustawy nakłada szereg nowych zadań i obowiązków na jednostki samorządu terytorialnego (JST). W wyniku dialogu nad treścią ustawy i negocjacji, prowadzonych przez wszystkie korporacje samorządowe, udało się przeforsować korzystne dla samorządów rozwiązanie, które poprawiają możliwości i kompetencje gmin. W szczególności pozytywne zmiany udało się przeprowadzić w obszarach finansowania z budżetu państwa zapasów magazynowych na sytuacje klęsk żywiołowych i innych stanów oraz większej podmiotowości Burmistrza i Wójta, w zakresie panowania i konieczności reagowania. Jak ważny obszar działań samorządu stanowi ochrona ludności, wskazuje powódź, która osiągnęła południową i południowo-zachodnią Polskę. Procedury postępowania przestają być w takich sytuacjach zwykłymi dokumentami, a powinny funkcjonować jako instrukcje postępowania. Solidarność i współpraca między gminami, stanowiła widoczny element reagowania w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnych zdarzeń. Związek aktywnie uczestniczył w działaniach zmierzających do umożliwienia współdziałania między samorządami.

Rok 2024 to czas intensywnych działań, zmierzających do zmian ustrojowo-prawnych, umożliwiających znacznie sprawniejsze i efektywniejsze zarządzanie gminami oraz wyeliminowania z systemu prawnego rozwiązań ewidentnie szkodliwych dla demokracji lokalnej, takich jak dwukadencyjność, centralizacja władzy publicznej i nieadekwatność finansowania ze środków publicznych zadań zarówno własnych, jak i zleconych.

W Polsce samorządy są bardzo zróżnicowane. Istnieją jednak fundamentalne zagadnienia, wspólne dla wszystkich samorządów. Uwarunkowania prawne, sprawiedliwy podział środków budżetu Państwa, uwzględniający szeroki zakres zadań realizowanych przez JST, mechanizmy samofinansowania i stabilne dochody, pozwalające na skuteczną realizację zadań, to obszary, w których możemy być silni i skuteczni tylko wtedy, gdy działamy razem. Gminy wiejskie często różnią się od struktur samorządowych miast, powiatów, aglomeracji czy województw, zarówno pod względem specyfiki problemów, jak i znaczenia zadań oraz lokalnych uwarunkowań, które niekiedy są odmienne, a nawet sprzeczne. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej skupia się na ochronie interesów małych gmin, wiejskich i miejsko-wiejskich, zgodnie z jeszcze przedwojenną tradycją. Staramy się wzmocnić głos samorządowców z obszarów wiejskich. Podobnie jak w latach poprzednich, Związek stawiał na współpracę i – wspólne z innymi korporacjami – rozwiązywanie problemów. Stanowiska i opinie w sprawie proponowanych aktów prawnych miały na celu poprawę sytuacji wszystkich samorządów. Należy jednak zauważyć, że wspomniane inicjatywy często są rezultatem kompromisowych rozwiązań, wynikających z konfliktów interesów pomiędzy poszczególnymi grupami samorządów.

Są jednak tematy, które dzielą i wymagają odrębnego głosu samorządów skupionych w naszej korporacji. Dotyczy to takich spraw, jak choćby ekspansja miast na tereny gmin sąsiednich i rozwój kosztem jednostek sąsiednich, tzw. obwarzankowych. Rok 2024 to kolejne otwarcie tego sporu i intensywne działania ZGWRP. Aktywności Związku zmierzały do przyjęcia regulacji prawnych, prowadzących do upodmiotowienia

w procesie zmian granic lokalnych społeczności i do wprowadzenia szeregu warunków ustawowych, od których takie zmiany mogłyby być uzależnione.

W 2024 r. doszło do zmiany systemu finansowania samorządów lokalnych. Związek brał aktywny udział w negocjacjach i ostatecznie, warunkowo, podobnie jak pozostałe korporacje samorządowe, pozytywnie opiniował proponowane przez Ministerstwo Finansów zmiany, zobowiązując Rząd RP do monitorowania wprowadzonych rozwiązań i ewentualnych korekt, wynikających z ewaluacji wprowadzonych modyfikacji. W ramach działań Związku na rzecz zmian w systemie finansowania gmin, szczególną uwagę zwrócono na konieczność zwiększenia własnych środków pozwalających na samodzielne realizowanie zadań przez gminy. Warto również podkreślić, że w 2024 r. pod wpływem strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRIST) została zachowana tzw. kropiółka finansowa, która umożliwiła pokrycie braków finansowych w budżetach gmin.

Brak odpowiednich środków finansowych dla samorządów jest poważnym problemem, który prowadzi do trudności w realizacji zadań publicznych. Może on ograniczać możliwości inwestycyjne oraz utrzymanie istniejącej infrastruktury. W rezultacie mieszkańcy mogą odczuwać pogorszenie jakości życia oraz brak dostępu do niezbędnych usług publicznych. Konieczne jest zatem znalezienie rozwiązań, które umożliwią samorządom efektywne zarządzanie finansami i zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej jakości życia.

Elementem finansów JST, wskazującym na konieczność dalszych prac nad systemem finansowania gmin jest ogromna luka finansowa pojawiająca się pomiędzy kosztami zadań oświatowych a potrzebami oświatowymi, czyli dawną subwencją oświatową. Mimo zmiany nazwy, można uznać, że mechanizm finansowania oświaty w zasadzie się nie zmienił. Warto przy tym zauważyć, że mylące może być nowe określenie – „potrzeba oświatowa”, gdyż środki finansowe przekazywane z budżetu państwa na ten cel, w rzeczywistości nie odpowiadają realnym kosztom utrzymania placówek oświatowych i nie zaspokajają faktycznych potrzeb oświatowych. Tymczasem sposób wyliczenia potrzeb oświatowych opiera się na analogicznym systemie jaki funkcjonował przy subwencji oświatowej, tj. poprzez podział – za pomocą algorytmu – środków zaplanowanych w budżecie państwa na finansowanie zadań oświatowych.

Do tego wątpliwości budzi szereg rozwiązań prawnych pogarszających sytuację gmin. Chodzi tu m.in. o nadmierną ingerencję kuratoriów oświaty w kształtowanie sieci szkół, o mechanizmy rozliczania dzieci uczęszczających do szkół i przedszkoli w innych gminach niż ich miejsce zamieszkania, czy też o dotowanie szkół i przedszkoli niepublicznych.

Istniejące różnice w oczekiwaniach dotyczących finansowania jednostek samorządu terytorialnego między bogatymi gminami aglomeracyjnymi a obszarami oddalonymi od silnych ośrodków miejskich oraz pomiędzy gminami wiejskimi a miastami, powiatami, aglomeracjami i samorządem wojewódzkim, stanowią wyzwanie dla dalszych działań Związku. Warto jednak zaznaczyć, że mimo tych różnic wszyscy zainteresowani zdają sobie sprawę z konieczności współpracy. Istnieją bowiem obszary, gdzie zagrożenia dla samorządności są oczywiste, na przykład niekorzystna zmiana proporcji pomiędzy dochodami własnymi a środkami pozyskiwanymi z innych źródeł. Przykładów, gdzie działania są zbieżne i dochodzi do uzupełniania się aktywności organizacji reprezentujących poszczególne grupy samorządów jest wiele. Warto wspomnieć chociażby wieloletnie już spory z Rządem i Przedsiębiorcami w zakresie wprowadzenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta (rop) oraz obronę przed przerzuceniem na samorząd terytorialny odpowiedzialności za system kaucyjny. W 2024 r. udało się doprowadzić do przesunięcia terminu wprowadzenia systemu kaucyjnego i skłonić Ministerstwo Klimatu i Środowiska do rozważniejszego podejścia do powiązania systemu kaucyjnego z ROP.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej działa w sposób całkowicie apolityczny, reprezentując interesy swoich członków. W sytuacjach, gdy wymaga tego wspólny interes gmin, organy Związku

podejmują zdecydowane działania, jednocześnie stawiając na dialog i budowanie dobrych relacji z partnerami. Zarówno samorząd terytorialny, jak i administracja rządowa są strukturami władzy publicznej w Polsce i powinny działać z poszanowaniem prawa oraz troską o dobro obywateli.

Krytyka działań rządu często wynika z nakładania nowych zadań na jednostki samorządowe bez zapewniania odpowiednich środków finansowych lub z przesuwania kompetencji na struktury administracji centralnej, co ogranicza samorząd jedynie do funkcji wykonawczej. Niestety, ta tendencja w relacji rząd – samorząd jest stała i widoczna niezależnie od aktualnie sprawującej władzy większości sejmowej.

Warto mieć świadomość, że nadmierne centralizowanie władzy i decyzji może prowadzić do ograniczenia autonomii samorządów lokalnych, co z kolei może mieć negatywne konsekwencje dla społeczności lokalnych. Gdy decyzje są podejmowane wyłącznie na szczeblu centralnym, samorządy tracą możliwość dostosowania polityk i programów do konkretnych potrzeb i warunków lokalnych. Może to prowadzić do niesprawiedliwego traktowania niektórych obszarów czy grup społecznych, a także do braku efektywności działań administracyjnych.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej aktywnie reprezentuje interesy polskich obszarów wiejskich w strukturach europejskich poprzez swoich delegatów. Nasze zaangażowanie skupia się na promowaniu interesów społeczności gmin wiejskich oraz wspieraniu długofalowej wizji rozwoju obszarów nieurbanizowanych. Ważne jest, aby głos reprezentantów polskich samorządów, posiadających znajomość obszarów wiejskich, był w pełni brany pod uwagę przez organy Unii Europejskiej (UE). Ciągłe rosnące znaczenie struktur UE w zakresie kształtowania różnych polityk publicznych oraz prawa, także wewnętrznego poszczególnych państw, wymaga stałego zaangażowania przedstawicieli Związku.

Rok 2024 to także rok zmian w samych strukturach Związku. Zgromadzenie Ogólne, które odbyło się pod koniec czerwca ub.r., wybrało nowy Zarząd i nową Komisję Rewizyjną. W ślad za tymi zmianami dokonane zostały modyfikacje w zakresie funkcjonowania Biura Związku, którego zadaniem jest obsługa Zarządu i Komisji Rewizyjnej w ramach podejmowanych działań.

Problemy samorządów to niekończąca się historia, ciągłe zmiany i konieczność dostosowania się do zmiennych okoliczności. Wymaga to stałej aktywności, zaangażowania i determinacji oraz współpracy, nie tylko ze strony członków Zarządu, ale także wszystkich Wójtów i Burmistrzów, chcących i mogących się zaangażować. Mamy nadzieję, że bieżący rok będzie równie owocny i pełen wyzwań, którym będziemy mogli wspólnie, w myśl motta: „Nic o nas bez nas”, podołać dla dobra naszych gmin i mieszkańców!

XXXVIII Zgromadzenie Ogólne ZGWRP, 24-25 czerwca 2024 roku, Warszawa

XXXVIII Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) odbyło się w dniach 24-25 czerwca 2024 r. Zgromadzenie miało charakter sprawozdawczo-wyborczy.

Zanim przystąpiono do realizacji punktów programu wynikających ze statutu Związku, głos zabrali zaproszeni goście: **Grzegorz Cichy**, Prezes Unii Miasteczek Polskich, **Marek Olszewski**, Honorowy Przewodniczący ZGWRP i **Rudolf Borusiewicz**, Dyrektor Biura Związku Powiatów Polskich.

Planowane zmiany w systemie dochodów jednostek samorządu terytorialnego przedstawiła **Hanna Majszczyk**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów. To wystąpienie wywołało szeroką dyskusję, gdyż przedstawiciele gmin obecni na Zgromadzeniu skorzystali z okazji, by podzielić się z przedstawicielką resortu problemami związanymi z finansami gmin.

Warto podkreślić, że uczestnicy XXXVIII Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) z zadowoleniem przyjęli zapowiedź minister **Hanny Majszczyk** o przygotowywanych zapisach projektu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących zastąpienia dotacji celowej na wychowanie przedszkolne, subwencją.

Po wystąpieniu wiceminister finansów rozpoczęto obrady, wybierając skład Prezydium Zgromadzenia oraz poszczególnych komisji. Przewodniczącą obrad wybrana została **Anna Grygierek**, Burmistrz Strumienia.

W trakcie posiedzenia przedstawione zostały: „Sprawozdanie Zarządu ZGWRP z działalności Związku w 2023 r.”, „Sprawozdanie finansowe Związku za 2023 r.” i „Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej”. Następnie podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Związku, sprawozdania finansowego za 2023 rok oraz udzielenia absolutorium dla Zarządu za działalność w 2023 roku.

Kolejnym punktem obrad były wybory Przewodniczącego Zarządu Związku. W wyniku głosowania nowym Przewodniczącym Zarządu został **Stanisław Jastrzębski**, dotychczasowy Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Długosiodło.

O funkcję przewodniczącego ubiegali się także **Krzysztof Iwaniuk**, Wójt Gminy Terespol i Przewodniczący Zarządu w latach 2019-2024 oraz **Tomasz Osewski**, Wójt Gminy Ełk, Członek Zarządu poprzedniej kadencji.

XXXVIII Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) dokonało także wyboru [Członków Zarządu Związku](#) na kolejną kadencję.

W tym gronie znaleźli się (kolejność alfabetyczna):

- **Jacek Brygman**, Wójt Gminy Cekcyn;
- **Anna Grygierek**, Burmistrz Strumienia;
- **Krzysztof Iwaniuk**, Wójt Gminy Terespol;
- **Dariusz Kubus**, Wójt Gminy Andrespol;

- **Bogumiła Lewandowska-Siwek**, Wójt Gminy Baranów;
- **Paweł Olejniczak**, Wójt Gminy Gomunice;
- **Tomasz Osewski**, Wójt Gminy Ełk;
- **Marcin Uchman**, Burmistrz Cegłowa;
- **Agnieszka Wojda**, Wójt Gminy Kocierzew Południowy;
- **Joanna Wons-Kleta**, Wójt Gminy Pawonków.

Wybrana została również nowa Komisja Rewizyjna. W jej skład weszli (kolejność alfabetyczna):

- **Radosław Agaciak**, Wójt Gminy Brójce;
- **Krzysztof Kalinowski**, Wójt Gminy Dębe Wielkie;
- **Paweł Piwko**, Wójt Gminy Radwanice;
- **Wojciech Rudalski**, Wójt Gminy Paradyż (Przewodniczący)
- **Andrzej Wieczyński**, Wójt Gminy Obrowo.

Zgromadzenie Ogólne przyjęło także projekt budżetu Związku na rok 2024 r.

Zakończenie pierwszego dnia nastąpiło podczas uroczystej kolacji. W jej trakcie wręczono Skrzydła Rozwoju Samorządu Terytorialnego. Za wieloletnie działania na rzecz ZGWRP i samorządu terytorialnego otrzymali je **Jacek Czarnecki**, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej w latach 2015-2024 oraz **Dariusz Strugała**, wieloletni Członek i Wiceprzewodniczący Zarządu oraz Skarbnik ZGWRP. Był to także czas na podziękowania dla ustępującego Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Drugi dzień XXXVIII Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) przyniósł uczestnikom ogromną dawkę wiedzy potrzebnej w praktyce zarządzania gminami.

Kwestie związane z realizacją inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii (OZE) omówione zostały w pierwszej części Panelu Ekspertów, o którego przygotowanie we współpracy ze Związkiem zadbała firma Sevivon – Partner OZE ZGWRP.

Jako pierwszy wystąpił **Marcin Woźnica** z firmy Sevivon. Omówił on zagadnienia związane z inwestycjami w energetykę odnawialną. Skupił się przy tym na kwestii unikania konfliktów społecznych i budowania stabilnych przychodów samorządu. Natomiast **Filip Sokołowski** z Urban Consulting skoncentrował się na roli gminy w procesie lokalizowania elektrowni wiatrowych. Starł się odpowiedzieć na pytanie: jak dobrze przygotować się do inwestycji w energię odnawialną?

Drugą część Panelu Ekspertów wypełniły wystąpienia prawników reprezentujących ZIEMSKI&PARTNERS Kancelaria Prawna Kostrzewska, Kołodziejczak i Wspólnicy – Partnera Merytorycznego.

Wybrane zagadnienia dotyczące realizacji zadań z zakresu gospodarki komunalnej bez stosowania PZP omówili **Konrad Różowicz** i **Maciej Kielbus**. Natomiast kwestie związane z dostępem do informacji publicznej przybliżyli wspólnie **Joanna Kostrzewska** i wspomniany już wcześniej **Maciej Kielbus**. Z kolei podatki i przepisy podatkowe oraz ich wpływ na budżet jednostki samorządu terytorialnego przedstawił **Michał Kostrzewa**.

Panel Ekspertów prowadził **Leszek Świętalski**, Dyrektor Biura Związku, który podczas Zgromadzenia zapowiedział swoją rezygnację ze stanowiska pełnionego w Biurze Związku.

Zgromadzenie Ogólne przyjęło stanowisko z 24 czerwca 2024 r. w sprawie wprowadzenia w 2024 roku jednorazowych rekompensat finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego w związku z ubytkami spowodowanymi reformą podatkową, tzw. Polskim Ładem oraz zwiększeniem kwoty przychodów uprawniających do rozliczania się w formie ryczałtu.

XXXVIII Zgromadzenie Ogólne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej podjęło również Uchwałę nr XXXVIII/8/2024 z 24 czerwca 2024 r. w sprawie przyjęcia Programu działań Związku w kadencji 2024-2029.

Opracowano na podstawie relacji ze Zgromadzenia Ogólnego zamieszczonej na stronie internetowej Związku (<https://www.zgwrp.pl/xxxviii-zgromadzenie-ogolne-zgwrp-przynioslo-zmiany/>)

Zarząd Związku i jego posiedzenia w 2024 roku

Członkowie Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (VIII kadencja 2019-2024)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko/Gmina	Województwo
1.	Krzysztof Iwaniuk	Przewodniczący	Wójt Gminy Terespol	lubelskie
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Cekcyn	kujawsko-pomorskie
3.	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca	Burmistrz Strumienia	śląskie
4.	Stanisław Jastrzębski	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Długosiodło	mazowieckie
5.	Dariusz Strugała	Wiceprzewodniczący /Skarbnik	Burmistrz Jaraczewa	wielkopolskie
6.	Dorota Zmarzłak	Członek Zarządu	Wójt Gminy Izabelin	mazowieckie
7.	Marian Buras	Członek Zarządu	Burmistrz Morawicy	świętokrzyskie
8.	Dariusz Kubus	Członek Zarządu	Wójt Gminy Andrespol	łódzkie
9.	Mirosław Lech	Członek Zarządu	Wójt Gminy Korycin	podlaskie
10.	Tomasz Osewski	Członek Zarządu	Wójt Gminy Ełk	warmińsko-mazurskie
11.	Paweł Piwko	Członek Zarządu	Wójt Gminy Radwanice	dolnośląskie

Członkowie Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (IX kadencja 2024-2029)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko/Gmina	Województwo
1.	Stanisław Jastrzębski	Przewodniczący	Wójt Gminy Długosiodło	mazowieckie
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Cekcyn	kujawsko -pomorskie
3.	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca	Burmistrz Strumienia	śląskie
4.	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący	Wójt Gmin Terespol	lubelskie
5.	Dariusz Kubus	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Andrespol	łódzkie
6.	Bogumiła Lewandowska-Siwek	Wiceprzewodnicząca	Wójt Gminy Baranów	wielkopolskie
7.	Paweł Olejniczak	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Gomunice	łódzkie
8.	Tomasz Osewski	Wiceprzewodniczący	Wójt Gminy Ełk	warmińsko-mazurskie
9.	Marcin Uchman	Wiceprzewodniczący	Burmistrz Cegłowa	mazowieckie
10.	Agnieszka Wojda	Wiceprzewodnicząca /Skarbnik	Wójt Gminy Kocierzew Południowy	łódzkie
11.	Joanna Wons-Kleta	Wiceprzewodnicząca	Wójt Gminy Pawonków	śląskie

Posiedzenia Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2024 r.

lp.	Wyszczególnienie	Data	Miejsce/forma	kadencja
1	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	18-19.01.2024	Poznań/ stacjonarne	VIII
2	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	23.04.2024	Warszawa/stacjonarne	VIII
3	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	4.07.2024	Warszawa/stacjonarne	IX
4	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	24.07.2024	online	IX
5	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	13.10.2024	Poznań/stacjonarne	IX
6.	Posiedzenie zarządu ZGWRP	20.11.2024	online	IX
7.	Posiedzenie Zarządu ZGWRP	19.12.2024	Poznań/stacjonarne	IX

Komisja Rewizyjna Związku i jej posiedzenia w 2024 roku

Członkowie Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (VIII kadencja 2019-2024)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko/Gmina	Województwo
1.	Jacek Czarnecki	Przewodniczący Komisji	Wójt Gminy Chełmża	kujawsko-pomorskie
2.	Bogumiła Lewandowska-Siwek	Członek Komisji	Wójt Gminy Baranów	wielkopolskie
3.	Agnieszka Wojda	Członek Komisji	Wójt Gminy Kocierzew	łódzkie
4.	Wacław Adamczyk	Członek Komisji	Wójt Gminy Biała Rawska	łódzkie
5.	Wojciech Rudalski	Członek Komisji	Wójt Gminy Paradyż	łódzkie

Członkowie Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (IX kadencja 2024-2029)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja	Stanowisko/Gmina	Województwo
1.	Wojciech Rudalski	Przewodniczący Komisji	Wójt Gminy Paradyż	łódzkie
2.	Radosław Agaciak	Członek Komisji	Wójt Gminy Brójce	łódzkie
3.	Krzysztof Kalinowski	Członek Komisji	Wójt Gminy Dębe Wielkie	mazowieckie
4.	Paweł Piwko	Członek Komisji	Wójt Gminy Radwanice	dolnośląskie
5.	Andrzej Wieczyński	Członek Komisji	Wójt Gminy Obrowo	kujawsko-pomorskie

Posiedzenia Komisji Rewizyjnej Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2024 r.

lp.	Wyszczególnienie	Data	Miejsce spotkania	Kadencja
1.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	19.03.2024	Poznań	VIII
2.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	12.06.2024	Poznań	VIII
3.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	14.10.2024	Poznań	IX
4.	Posiedzenie Komisji Rewizyjnej ZGWRP	19.12.2024	Poznań	IX

– NIC O NAS BEZ NAS –

Udział ZGWRP w procesie legislacyjnym. Kluczowe stanowiska, opinie oraz wystąpienia

Związek Gmin Wiejskich i Rolniczych Polski (ZGWRP) skupia się głównie na współpracy z organami państwowymi oraz samorządowymi, takimi jak rząd, parlament i gminy członkowskie. Celem tej współpracy jest reprezentowanie interesów gmin wiejskich w procesie legislacyjnym oraz w dialogu z innymi organizacjami samorządowymi. W roku 2024 Związek aktywnie uczestniczył w pracach sejmowych i senackich dotyczących ustaw istotnych dla samorządu terytorialnego, szczególnie gmin wiejskich. Przedstawiciele ZGWRP wyrażali liczne stanowiska i opinie w ramach KWRiST oraz przygotowywali wystąpienia na temat istotnych spraw legislacyjnych. Najważniejsze działania Związku w minionym roku są regularnie publikowane na ich stronie internetowej oraz na profilu Stowarzyszenia na Facebooku.

Związek aktywnie uczestniczył w pracach legislacyjnych, wyrażając liczne stanowiska i opinie m.in. w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Przedstawiciele Związku przygotowywali opinie w istotnych sprawach legislacyjnych dotyczących samorządu, a zwłaszcza interesów gmin wiejskich. Aktywność ta przekładała się także na wspólne działania z innymi korporacjami samorządowymi, często w ramach Strony Samorządowej KWRiST oraz we współpracy z innymi podmiotami zarówno ze sfery publicznej, jak i reprezentantami biznesu czy trzeciego sektora.

Wybrane kluczowe stanowiska, opinie i wystąpienia Związku z 2024 r.

Stanowisko w sprawie poparcia petycji w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej uchylenia art. 11 § 4 oraz zmiany art. 39 § 6 Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy 14.02.2024 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej poparł petycję w sprawie uchylenia art. 11 § 4 oraz zmiany art. 39 § 6 Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy, mającej na celu uporządkowanie przepisów dotyczących ograniczenia liczby kadencji wójta/burmistrza. Związek od samego początku był przeciwny temu rozwiązaniu, uważając je za niezgodne z Konstytucją, ponieważ ogranicza ono bierne i czynne prawo wyborcze obywateli. Podkreślał również, że wprowadzenie takiego zakazu oznacza nierówność wobec prawa dla osób ubiegających się o urząd wójta/burmistrza i prezydenta miasta. Związek wskazał także na nierówność biernych praw wyborczych wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w porównaniu do innych organów samorządowych.

Jednocześnie warto podkreślić, że ZGWRP konsekwentnie popiera wprowadzanie zmian w prawie, które wspierają demokrację lokalną i zwiększają wpływ mieszkańców na wybór swoich przedstawicieli.

Stanowisko w sprawie niedofinansowania zadań zleconych

9 lipca 2024 r.

W przygotowanym stanowisku ZGWRP zaznaczył, że zauważa narastający problem uszczuplania finansów gminnych jednostek samorządu terytorialnego. Wskazuje, że zadania własne i zlecone są częścią działalności państwa, ale ich finansowanie powinno być zapewnione przez administrację rządową. Ustawa określa sposób przekazywania i wykonywania zadań zleconych, które nie powinny być asymilowane z zadaniami własnymi. Brak standardów kalkulacji kosztów realizacji zadań zleconych prowadzi do niedofinansowania, co skutkuje sporami i koniecznością korzystania z dochodów własnych gmin na pokrycie kosztów zadań zleconych.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że Najwyższa Izba Kontroli wskazała na problem niedofinansowania zadań zleconych, co wpływa negatywnie na jakość świadczonych usług. Związek zaapelował o wprowadzenie regulacji prawnych przywracających adekwatność finansową w obszarze zadań zleconych.

Stanowisko w sprawie projektu Ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego

16 sierpnia 2024 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej od dawna domagał się zmian w ustawie o dochodach JST, która obowiązuje od ponad 20 lat. W ostatnich latach ustawodawca wprowadził szereg zmian, które znacznie obniżyły dochody poszczególnych jednostek samorządowych. Związek wskazywał na zaniżenie kwoty referencyjnej zabezpieczającej dochody gmin oraz na brak stabilności i przewidywalności sytuacji finansowej JST. Pozytywnie odebrano informacje o założeniach nowej ustawy, jednak martwi fakt, że niewiele wniosków Związku zostało uwzględnionych. W swoim stanowisku ZGWRP podtrzymał postulaty dotyczące m.in. stałego udziału w dochodach z podatków PIT i CIT, włączenia udziału JST w dochodach budżetu państwa z podatku ryczałtowego oraz wprowadzenia modelu corocznego szacowania potrzeb oświatowych. Związek proponował również zmiany w innych ustawach dotyczących funkcjonowania samorządów.

Opinia w sprawie projektu ustawy o Krajowym Rejestrze Oznakowanych Psów i Kotów

5 listopada 2024 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej poparł projekt ustawy o Krajowym Rejestrze Oznakowanych Psów i Kotów, mający na celu przeciwdziałanie bezdomności zwierząt. Jednakże ZGWRP proponował wprowadzenie szerszego obowiązku znakowania, który dotyczyłby wszystkich zwierząt, a nie tylko tych urodzonych po określonej dacie. Związek zwrócił uwagę również na konieczność umożliwienia właścicielom samodzielnego wprowadzania danych do rejestru oraz określenia maksymalnej kwoty za usługi związane z rejestracją. Ponadto ZGWRP wskazał na potrzebę wprowadzenia okresów przejściowych i szybszych działań, aby efektywnie zmniejszyć problem bezdomności zwierząt.

Uwagi Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do projektu ustawy o zmianie ustawy o doradztwie podatkowym

14 grudnia 2024 r.

W związku z opublikowaniem projektu ustawy o zmianie ustawy o doradztwie podatkowym, autorzy zwracają się z prośbą o uzupełnienie zapisów nowelizowanego art. 2 ust. 1 ustawy o doradztwie podatkowym o kwestie dotyczące objęcia zakresem czynności doradztwa podatkowego usług świadczonych przez doradców podatkowych także na rzecz jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie w jakim wykonują funkcję organu podatkowego (a nie podatnika lub płatnika).

Obecnie, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, świadczenie usług przez doradców podatkowych dla organów podatkowych lub urzędów obsługujących te organy w związku z rozstrzygnianiem indywidualnych spraw podatników nie jest uznawane za czynność doradztwa podatkowego. Jednocześnie usługi świadczone na rzecz jednostek samorządu terytorialnego mogą być traktowane jako prowadzenie innej działalności gospodarczej przez doradców podatkowych, pod warunkiem spełnienia określonych warunków.

Autorzy tekstu przypominają, że VI Krajowy Zjazd Doradców Podatkowych podjął uchwałę nowelizującą zasady etyki zawodowej, wprowadzając zakaz świadczenia usług dla organów podatkowych w związku z rozstrzygnianiem indywidualnych spraw podatników, z wyjątkiem sporządzania opinii podatkowych i działalności edukacyjnej. Ministerstwo Finansów zawiesiło jednak tę uchwałę, argumentując, że takie ograniczenia powinny być wprowadzane wyłącznie drogą ustawową.

Brak uregulowań prawnych w projekcie UD134 w zakresie świadczenia usług przez doradców podatkowych na rzecz jednostek samorządu terytorialnego budzi obawy, że dalsze próby ograniczenia tych możliwości mogą mieć miejsce.

Autorzy argumentują, że korzystanie z usług doradców podatkowych przez jednostki samorządu terytorialnego jest konieczne ze względu na skomplikowane sprawy podatkowe, zwłaszcza dla małych jednostek, które nie dysponują odpowiednią wiedzą i doświadczeniem. Ograniczenia w świadczeniu usług

dla organów podatkowych nie występują w przypadku radców prawnych, co może prowadzić do niespójności przepisów prawa.

Autorzy proponują określenie czynności doradztwa podatkowego niezależnie od podmiotu, na rzecz którego są wykonywane, aby umożliwić szersze wykorzystanie wiedzy doradców podatkowych. Postulowane rozwiązania mają na celu zapewnienie profesjonalnego wsparcia w sprawach podatkowych dla wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Opinia Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej do założeń projektu ustawy medialnej

19 grudnia 2024 r.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej wyraził swoje obawy dotyczące proponowanej nowelizacji tzw. ustawy medialnej, która ma wprowadzić zakaz wydawania prasy samorządowej oraz prowadzenia przez gminy mediów lokalnych. Związek uważa, że jest to zagrożenie dla sposobu przekazywania informacji oraz ich wartości merytorycznej, zwłaszcza dla mieszkańców obszarów wiejskich. W przygotowanej opinii ZGWRP podkreślił, że jednostki samorządu terytorialnego mają prawo do korzystania z zasady wolności mediów i są uprawnione do przekazywania rzetelnych informacji oraz zapewnienia pluralizmu informacyjnego. Lokalna prasa samorządowa jest ważnym źródłem informacji dla mieszkańców, które nie podlega zniekształceniom czy interpretacjom, co jest szczególnie istotne w społecznościach lokalnych i regionalnych.

Związek Gmin Wiejskich RP podkreślił, że w jego ocenie, proponowane zapisy ustawy mają na celu ograniczenie działalności informacyjno-prasowej jednostek samorządu terytorialnego i wykluczenie ich ze strefy informacyjnej. Związek zaznaczył przy tym, że JST nie są konkurentem dla innych podmiotów przekazujących informacje, lecz są dla nich źródłem potwierdzonych informacji.

Związek negatywnie ocenił zaproponowane zapisy ustawy i wskazał, że resort kultury powinien uwzględnić istotne funkcje publiczne, jakie pełnią jednostki samorządu terytorialnego wobec społeczności lokalnych, zwłaszcza obszarów, które nie są objęte zainteresowaniem innych podmiotów. Organizacja apeluje o uwzględnienie tych aspektów podczas oceny działalności informacyjno-prasowej JST.

Stanowiska Strony Samorządowej KWRiST

Stanowisko w sprawie potrzeby przyjęcia w trybie pilnym regulacji dotyczących rozszerzonej odpowiedzialności producentów

Strona samorządowa Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego domagała się wprowadzenia w trybie pilnym regulacji dotyczących rozszerzonej odpowiedzialności producentów (ROP). Wskazano, że dyskusje na ten temat, w tamtym czasie, nie uwzględniały postulatów samorządów terytorialnych, które ponoszą ustawową odpowiedzialność za system gospodarki komunalnej. Samorządy wskazały, że system ROP powinien wspierać funkcjonowanie gminnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi oraz inne systemy opadowe. Proponowane rozwiązanie, polegające na przekazywaniu środków z opłaty opakowaniowej do organizacji odzysku opakowań, jest sprzeczne z podstawowymi założeniami systemu ROP i może prowadzić do powstania dwóch konkurencyjnych systemów zagospodarowania odpadów – wskazano. Samorządy zaapelowały o wprowadzenie efektywnego i sprawiedliwego systemu ROP, który będzie oparty na współpracy z branżą odpadową i zapewni osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu. Władze Ministerstwa Klimatu i Środowiska nie wykazywały zainteresowania propozycjami samorządów, co utrudniało stworzenie kompletnego i spójnego systemu ROP.

Apel strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w sprawie potrzeby objęcia samorządów terytorialnych ograniczeniem wysokości cen energii elektrycznej w roku 2025

21 listopada 2024 r.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska ogłosiło wprowadzenie zmian w projekcie ustawy dotyczącej ograniczenia cen energii elektrycznej oraz wsparcia niektórych odbiorców w 2023 i 2024 roku. W pierwotnej

wersji projektu nowelizacji przewidziano ceny maksymalne dla niektórych odbiorców publicznych, następnie jednak zaplanowano ustanowienie ceny maksymalnej wyłącznie dla gospodarstw domowych. Autorzy projektu nie uwzględnili bowiem konsekwencji dla jednostek samorządu terytorialnego, które mogą stracić wsparcie w związku z wysokimi cenami energii elektrycznej.

W związku z tym, zaprotestowano przeciwko wyeliminowaniu samorządów z mechanizmu osłonowego. W obliczu trudności finansowych gmin, powiatów i województw, pozbawienie ich wsparcia w zakresie ograniczania skutków wysokich cen energii elektrycznej było niedopuszczalne i szkodliwe dla mieszkańców. Autorzy projektu nie określili, skąd pochodzić będą środki na pokrycie zwiększonych wydatków na ogrzewanie i oświetlenie instytucji użyteczności publicznej. Ponadto, brak wsparcia dla samorządów mógł prowadzić do wyłączania oświetlenia dróg i ograniczania transportu zbiorowego opartego na autobusach elektrycznych, a także podnoszenia opłat za usługi komunalne.

Zaapelowano do rządu o wycofanie się z pomysłu pozbawienia samorządów ochrony przed wzrostem cen energii elektrycznej, aby uniknąć obniżenia jakości usług publicznych. Wskazano, że to warunek konieczny, aby zapobiec negatywnym skutkom dla mieszkańców i uniknąć pogorszenia sytuacji finansowej samorządów.

Stanowisko organizacji samorządów oraz branży gospodarki odpadami w sprawie oświadczenia Pani Minister Pauliny Hennig-Kloski dotyczącego przesunięcia systemu kaucyjnego o 6 miesięcy/autopoprawka do projektu

18 listopada 2024 r.

Organizacje samorządowe oraz izby zrzeszające przedsiębiorców z sektora gospodarowania odpadami w Polsce wyraziły swoje obawy dotyczące wprowadzenia systemu kaucyjnego na terenie kraju. Termin „startu” systemu kaucyjnego planowany na 1 stycznia 2025 r. został uznany za nierealny z wielu powodów. Brakowało przemyślanej koncepcji rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP). Występowało też ryzyko, że wprowadzenie systemu kaucyjnego spowoduje wzrost kosztów dla mieszkańców i konsumentów. Zdaniem organizacji podpisanych pod stanowiskiem, system kaucyjny nie rozwiąże problemów związanych z omawianymi przepisami prawa i może prowadzić do niekorzystnych konsekwencji, takich jak brak kontroli nad transportem i magazynowaniem odpadów przez nieprofesjonalne podmioty.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska powinno najpierw skupić się na opracowaniu przepisów dotyczących ROP, a dopiero potem rozważać wprowadzenie systemu kaucyjnego – wskazano w stanowisku. Zasygnalizowano też, że wprowadzenie systemu kaucyjnego bez odpowiednich przepisów i przygotowania może prowadzić do niespójności prawnych i operacyjnych, co dodatkowo obciąży przedsiębiorców, konsumentów i mieszkańców. Analiza finansowa wskazała, że koszt inwestycyjny związany z uruchomieniem systemu kaucyjnego w Polsce może być bardzo wysoki, a wskaźniki recyklingu nie podniosą się znacząco.

Argumentowano przy tym, iż przykłady międzynarodowe pokazały, że wprowadzenie systemu kaucyjnego bez odpowiednich przepisów i przygotowania może nie przynieść oczekiwanych skutków ekologicznych. Dlatego też, organizacje zaapelowały o przeprowadzenie starannej analizy systemowej przed wprowadzeniem systemu kaucyjnego. Wskazywano, iż aktualna sytuacja całkowitej niepewności prawnej i próba wprowadzenia strategicznych zmian w szybki sposób nie służy żadnemu z interesariuszy. Organizacje podpisane pod stanowiskiem stanowczo sprzeciwiły się wprowadzeniu systemu kaucyjnego bez odpowiedniego przygotowania i analizy.

Zaangażowanie ZGWRP w prace Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) i jej zespołów roboczych w 2024 roku

Przedstawiciele ZGWRP w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (VIII kadencja)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/Urząd Gminy	Funkcja w KWRiST
1.	Krzysztof Iwaniuk	Przewodniczący ZGWRP/ Wójt Gminy Terespol	Członek
2.	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący ZGWRP/ Wójt Gminy Cerkyn	Członek
3.	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca ZGWRP/ Burmistrz Strumienia	Zastępca
4.	Stanisław Jastrzębski	Wiceprzewodniczący ZGWRP/ Wójt Gminy Długosiodło	Zastępca

Przedstawiciele ZGWRP w Zespołach roboczych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (VIII kadencja)

Lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
1.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Strumienia	Członek, współprzewodnicząca strony samorządowej
2.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Marian Buras	Członek Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Morawicy	Zastępca
3.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Dariusz Kubus	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Andrespola	Zastępca
4.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Paweł Piwko	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Radwanice	Członek
5.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki, i Transportu	Małgorzata Stroka	Z-ca Wójta Gminy Radwanice/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
6.	Zespół do Spraw Energii, Klimatu i Środowiska	Marcin Uchman	Burmistrz Cegłowa/Gmina Członkowska ZGWRP	Członek
7.	Zespół do Spraw Energii, Klimatu i Środowiska	Mariusz Marszał	Specjalista ZGWRP	Zastępca
8.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący ZGWRP/ Wójt Gminy Cerkyn	Członek
9.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Bernard Sabura	Specjalista ZGWRP	Zastępca

Lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
10.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Mirosław Lech	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Korycin	Członek
11.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Dariusz Strugała	Wiceprzewodniczący Zarządu, Skarbnik ZGWRP/ Burmistrz Jaraczewa	Zastępca
12.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Marian Buras	Członek Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Morawicy	Członek
13.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Anna Kowalska	Sekretarz Miasta i Gminy Morawica/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
14.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Dariusz Kubus	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Andrespola	Członek
15.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Barbara Mrozowska - Nieradko	Sekretarz Gminy Andrespol/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
16.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Dorota Zmarzlak	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Izabelin	Członek
17.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Marcin Skonieczka	Wójt Gminy Płużnica/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
18.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Dariusz Strugała	Wiceprzewodniczący Zarządu, Skarbnik ZGWRP/ Burmistrz Jaraczewa	Członek
19.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Tomasz Osewski	Członek Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Ełk	Zastępca
20.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Leszek Świątalski	Dyrektor Biura ZGWRP	Członek
21.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Jerzy Zająkała	Wójt Gminy Łubianka/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
22.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Mariusz Marszał	Specjalista ZGWRP	Zastępca
23.	Zespół ds. Statystyki Publicznej	Leszek Świątalski	Dyrektor Biura ZGWRP	Członek

Przedstawiciele ZGWRP w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (IX kadencja)

lp.	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w KWRiST
1.	Stanisław Jastrzębski	Przewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Długosiodło	Członek
2.	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Terespol	Członek

Przedstawiciele ZGWRP w Zespołach roboczych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (IX kadencja)

lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
1.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Dariusz Kubus	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Andrespol	Członek
2.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Tomasz Osewski	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Ełk	Zastępca
3.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	Zastępca
4.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Anna Grygierek	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Strumienia	Współprzewodnicząca strony samorządowej
5.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Bogumiła Lewandowska-Siwek	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Baranów	Członek
6.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Tomasz Osewski	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Ełk	Zastępca
7.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Renata Kędzierska	Wójt Gostynina/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
8.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu	Katarzyna Zychowicz	Specjalista ZGWRP	Zastępca
9.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Paweł Olejniczak	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Gomunice	Członek
10.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Joanna Wons-Kleta	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Pawonków	Zastępca
11.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Łukasz Kubiak	Wójt Gminy Krobia/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
12.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Agnieszka Wojda	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Kocierzew Południowy	Zastępca

lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
13.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Radosław Agaciak	Wójt Gminy Brójce/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
14.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska	Piotr Szczęśniak	Wójt Gminy Nowosolna/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
15.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Joanna Wons-Kleta	Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Pawonków	Członek
16.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Paweł Kownacki	Wójt Gminy Wieliszew/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
17.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	Zastępca
18.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Mateusz Kamiński	Wójt Gminy Rzgów/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
19.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu	Robert Jarzębak	Wójt Gminy Dobroń/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
20.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gmin Terespol	Członek
21.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Paweł Kownacki	Wójt Gminy Wieliszew/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
22.	Zespół ds. Międzynarodowych, Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej	Marcin Uchman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Ceglowa	Zastępca
23.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Mirosław Lech	Wójt Gminy Korycin/Gmina Członkowska ZGWRP	Współprzewodniczący strony samorządowej
24.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Krzysztof Iwaniuk	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Terespol	Członek
25.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Danuta Supera	Wójt Gminy Dmosin/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
26.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	Zastępca
27.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Dariusz Kubus	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Andrespol	Członek
28.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Konrad Kroczek	Kierownik GOPS w Strumieniu/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca

lp.	Nazwa Zespołu	Imię i Nazwisko	Funkcja w ZGWRP/ sprawowany urząd	Funkcja w Zespole
29.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej	Hanna Pietrykowska-Langner	Dyrektor OPS w Czempiniu/Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
30.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Krzysztof Sobejko	Wójt Gminy Leżajsk/Gmina Członkowska ZGWRP	Członek
31.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Sebastian Czwojda	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP	Zastępca
32.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego	Mariusz Marszał	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP ds. legislacyjnych	Zastępca
33.	Zespół ds. Statystyki Publicznej	Krzysztof Kalinowski	Członek Komisji Rewizyjnej ZGWRP/Wójt Gminy Dębe Wielkie	Członek
34.	Zespół ds. Statystyki Publicznej	Sebastian Czwojda	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP	Zastępca
35.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Jacek Brygman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Wójt Gminy Cękczyn	Członek
36.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Agnieszka Wojda	Wiceprzewodnicząca Zarządu, Skarbnik ZGWRP/ Wójt Gminy Kocierzew Południowy	Zastępca
37.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych	Bernard Sabura	Specjalista ZGWRP	Zastępca
38.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Barbara Dykier	Wójt Gminy Redzikowo/ Gmina Członkowska ZGWRP	Członek
39.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Piotr Szlapa	Wójt Gminy Dobrzeń Wielki/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
40.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Dariusz Michałek	Wójt Gminy Kleszczów/ Gmina Członkowska ZGWRP	Zastępca
41.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Sebastian Czwojda	Z-ca Dyrektora Biura ZGWRP	Zastępca
42.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych	Marcin Uchman	Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP/ Burmistrz Cegłowa	Zastępca

Posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego i jej zespołów roboczych w 2024 roku

Lp.	Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego/Zespoły (dni i miesiące posiedzeń)	Liczba posiedzeń w 2024 roku
1.	KWRIST posiedzenia plenarne 31.I; 20.II; 27.III; 23.IV; 21.V; 26.VI; 17.VII; 31.VII; 19.VIII; 21.VIII; 28.VIII; 25.IX; 23.X; 27.XI; 18.XII	15
2.	Zespół ds. Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli 13.II; 21.III; 16.IV; 17.V; 11.VI; 24.VI; 15.VII; 27.VIII; 16.IX; 21.X; 12.XI; 26.XI; 16.XII	13
3.	Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu 21.II; 15.III; 16.IV; 29.IV; 13.VI; 19.VI; 18.VII; 29.VII; 21.VIII; 18.IX; 15.X; 19.XI; 11.XII	13
4.	Zespół ds. Energii, Klimatu i Środowiska 19.II; 13.III; 16.IV; 26.IV; 29.IV; 16.V; 12.VI; 24.VII; 22.VIII; 18.IX; 17.X; 21.XI; 12.XII	13
5.	Zespół ds. Infrastruktury, Urbanistyki i Transportu 14.II; 20.III; 10.IV; 17.IV; 16.V; 13.VI; 18.VII; 21.VIII; 19.IX; 16.X; 20.XI; 05.XII	12
6.	Zespół ds. Obszarów Wiejskich, Wsi i Rolnictwa 02.IV; 20.VI; 25.VII; 12.XI; 11.XII	5
7.	Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej 14.II; 15.III; 09.IV; 25.IV; 13.V; 10.VI; 24.VI; 22.VII; 12.VIII; 26.VIII; 09.IX; 20.IX; 29.IX; 14.X; 07.XI; 13.XI; 18.XI; 28.XI; 12.XII	19
8.	Zespół ds. Społeczeństwa Informacyjnego 12.II; 26.II; 03.IV; 19.VI; 22.VIII; 19.IX; 17.X; 30.X; 08.XI; 20.XI; 16.XII	11
9.	Zespół ds. Systemu Finansów Publicznych 09.IV; 27.IX; 13.VIII; 20.IX; 22.XI; 05.XII	6
10.	Zespół ds. Międzynarodowych Unii Europejskiej i Polityki Regionalnej 06.III; 11.IV; 30.VII; 18.X; 21.XI	4
11.	Zespół ds. Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych 19.III; 16.VII; 18.X; 10.XII	3
12.	Zespół ds. Statystyki Publicznej	0

Działalność promocyjna ZGWRP w 2024 r.

Wydarzenia z 2024 r. z udziałem ZGWRP

W działalności promującej aktywność Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej ogromną rolę odgrywa udział przedstawicieli Stowarzyszenia w różnorodnych konferencjach, seminariach bądź debatach i dyskusjach, podczas których reprezentanci ZGWRP mają możliwość przybliżania szerszemu gronu odbiorców punktu widzenia gmin z terenami o charakterze wiejskim. Poniżej przedstawione zostały wybrane przykłady takiej aktywności.

Podczas posiedzenia Parlamentarnego Zespołu Samorządowego, które odbyło się 11 stycznia 2024 r. w Sejmie RP **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP zaprezentował i omówił dokument pt. „Kluczowe i pilne problemy gmin wiejskich do rozwiązania we współpracy z parlamentem i rządem”. To materiał, jaki został opracowany na podstawie „Wyzwań gmin z obszarami wiejskimi wobec nowego parlamentu i rządu w kadencji 2023-2027, przyjętych na XX Kongresie Gmin Wiejskich”. Podczas spotkania ZGWRP reprezentowali także **Leszek Świątalski**, Dyrektor Biura Związku oraz **Mariusz Marszał**, Doradca przewodniczącego Zarządu ds. programowych i legislacyjnych.

Fot. Archiwum ZGWRP

Podczas XV edycji Ogólnopolskiej Konferencji organizowanej przez Krajową Izbę Gospodarki Odpadami i Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w Krakowie pt.: „Gospodarka odpadami w zintegrowanych systemach gminnych”, która odbyła się w dniach 25-27 stycznia 2024 r. w stolicy Małopolski, Związek reprezentował **Leszek Świątalski**, który przedstawił punkt widzenia ZGWRP na kwestie racjonalnego gospodarowania odpadami.

25 stycznia 2024 r., w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, odbył się III Wielkopolski Kongres Samorządowy. W wydarzeniu udział wzięli m.in. **Marek Woźniak**, Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz **Agata Sobczyk**, Wojewoda Wielkopolski. Na tym spotkaniu Związek reprezentowany był przez **Sebastiana Czwojde**, Zastępcę Dyrektora Biura Związku. Podczas Kongresu poruszono szeroki wachlarz tematów, a wśród nich znalazły się kwestie dotyczące funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego oraz postulaty zmian prawnych z perspektywy wielkopolskich gmin i powiatów. Większość postulatów zawartych w przyjętym stanowisku III Wielkopolskiego Kongresu Samorządowego jest zgodna z inicjatywami oraz wyzwaniami podejmowanymi przez ZGWRP.

26 stycznia 2024 r. na platformie ZOOM odbyła się konferencja online pt. „Polityka europejska w zakresie współpracy terytorialnej, makroregionów i Interreg”. Jednym z prelegentów podczas tego wydarzenia był **Krzysztof Iwaniuk**.

W dniach 31 stycznia – 2 lutego 2024 r. odbyły się 21 Międzynarodowe Targi Sprzętu Elektrycznego i Systemów Zabezpieczeń „Elektrotechnika” oraz 31 Międzynarodowe Targi Sprzętu Oświetleniowego „Światło”. Patronem branżowym tego wydarzenia był m.in. ZGWRP. W ramach Targów miało miejsce spotkanie pt. „Światło i Elektrotechnika dla Samorządów”, podczas którego głos zabrał m.in. **Sebastian Czwojda**. Przygotowana przez niego prezentacja odpowiadała na pytanie: „Kto i dlaczego powinien być właścicielem infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy?”. Podczas spotkania odbyło się również uroczyste wręczenie wyróżnień laureatom Konkursu na Najlepiej Oświetloną Gminę i Miasto 2023 Roku. Nagrodę główną otrzymała Gmina Busko Zdrój za oświetlenie Parku Zdrojowego Busko-Zdrój.

Fot. Agencja SOMA

1 lutego br. odbyło się posiedzenie połączonych komisji senackich: Klimatu i Środowiska oraz Gospodarki Narodowej i Innowacyjności. Zostało ono poświęcone przyszłości i rozwojowi energetyki odnawialnej w Polsce. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentował **Mariusz Marszał**. Zabierając głos wskazał on na bariery blokujące rozwój OZE w Polsce.

Fot. Tomasz Ozdoba/Kancelaria Senatu RP

2 lutego 2024 r., w Ministerstwie Edukacji Narodowej przedstawiciele Związku mieli możliwość spotkania z kierownictwem resortu i przedstawienia wyzwań i problemów wymagających pilnego rozwiązania. Omawiane były kwestie najistotniejsze z punktu widzenia gmin z obszarami o charakterze wiejskim.

W spotkaniu uczestniczyli: **Barbara Nowacka**, Minister Edukacji, **Katarzyna Lubnauer**, Sekretarz Stanu, **Henryk Kiepus**, Sekretarz Stanu i **Robert Bartold**, Dyrektor Generalny w Ministerstwie Edukacji Narodowej. Z kolei ZGWRP reprezentowali: **Krzysztof Iwaniuk**, a także wiceprzewodniczący Zarządu: **Anna Grygierek** i **Stanisław Jastrzębski** i **Marian Buras**, Członek Zarządu oraz **Leszek Świętalski**.

fot. Ministerstwo Edukacji Narodowej

5 lutego 2024 r., w Ministerstwie Finansów reprezentanci organizacji samorządowych, w tym ZGWRP mieli możliwość spotkania z kierownictwem resortu. Była to okazja do zaprezentowania wyzwań i problemów z obszaru finansowania działalności jednostek samorządu terytorialnego, wymagających pilnego rozwiązania. Przedstawiciele Związku zwracali szczególną uwagę na kwestie najistotniejsze z punktu widzenia gmin z obszarami o charakterze wiejskim. W trakcie spotkania przedstawiono m.in. część postulatów gmin, które ujęte zostały w dokumencie pt. „Wyzwania gmin z obszarami wiejskimi wobec nowego parlamentu i rządu w kadencji 2023-2027, przyjęte na XX Kongresie Gmin Wiejskich”. Dyskutowano je w kontekście finansowych wyzwań stojących przed gminami z obszarami wiejskimi.

W spotkaniu uczestniczyli m.in.: **Andrzej Domański**, Minister Finansów, **Hanna Majszczyk**, Podsekretarz Stanu i **Jarosław Neneman**, Podsekretarz Stanu. Natomiast ZGWRP reprezentowali: **Krzysztof Iwaniuk** i **Jacek Brygman**, Wiceprzewodniczący Zarządu Związku.

6 lutego 2024 r., odbyło się spotkanie przedstawicieli ZGWRP z **Krzysztofem Hetmanem**, Ministrem Rozwoju i Technologii. Omawiano pilne kwestie wymagające rozwiązań na szczeblu ministerialnym. Podczas spotkania Związek reprezentowali: **Krzysztof Iwaniuk** oraz **Stanisław Jastrzębski**, **Jacek Brygman**, **Leszek Świętalski**, **Sebastian Czwojda** i **Mariusz Marszał**.

Fot. Archiwum ZGWRP

13 lutego 2024 r. w siedzibie Krajowej Izby Gospodarczej odbyła się debata zatytułowana: „Rok do ROP-u. Przyszłość systemu kaucyjnego”. W debacie, zorganizowanej przez „Przegląd Komunalny” i Krajową Izbę Gospodarczą wzięła udział m.in. **Anita Sowińska**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Związek reprezentował Mariusz Marszał, który zabrał głos podczas debaty. Wskazał on, że Polska nie jest pionierem, jeśli chodzi o rozszerzoną odpowiedzialność producenta. Dlatego, dodał, że jako państwo powinniśmy zebrać doświadczenia z innych krajów, również te na etapie wczesnych działań. Przedstawiciel ZGWRP zaznaczył też, że interesariusze nie są jednomyślni i dlatego to Ministerstwo musi zebrać i ubrać ich głosy w prawo sprawiedliwe i spełniające zadanie.

Fot. Abrys

5 lutego 2024 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie z **Marzeną Okła-Drewnowicz**, Minister do spraw Polityki Senioralnej, w którym uczestniczył m.in. **Konrad Krocze**k, przedstawiciel ZGWRP, Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strumieniu. W czasie spotkania przedyskutowano plany rządowych inicjatyw legislacyjnych skierowanych do seniorów i ich najbliższego otoczenia. Szczególną uwagę poświęcono kwestiom tzw. bonu senioralnego. Omówiono również zidentyfikowane problemy w zakresie opieki dziennej i długoterminowej nad osobami starszymi. Rozmowa zakończyła się zapowiedzią kolejnego spotkania w sprawie bonu senioralnego, do którego ma dojść w marcu br.

© Krystian Maj/KPRM

fot. Krystian Maj/KPRM

7 lutego 2024 r. przedstawiciele ZGWRP: **Krzysztof Iwaniuk**, **Jacek Brygman** i **Leszek Świętalski** spotkali się z **Piotrem Całbeckim**, Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Celem spotkania była dyskusja na temat opinii Europejskiego Komitetu Regionów, dotyczącej przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Współsprawozdawcą ww. opinii był właśnie marszałek Całbecki, członek Komitetu Regionów. Przedstawiciele ZGWRP byli także gośćmi sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, podczas której głos w imieniu Związku zabrał przewodniczący **Iwaniuk**.

Fot. Archiwum ZGWRP

19 lutego 2024 r. w Ministerstwie Finansów odbyło się drugie spotkanie w sprawie nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Związek reprezentowali: **Krzysztof Iwaniuk** i **Jacek Brygman**.

Fot. Archiwum ZGWRP

Wydarzeniem, które przyczynia się do zwiększania rozpoznawalności Związku i przyświecającej mu misji w środowisku kobiet-samorządowców jest niewątpliwie Kobiace Forum Samorządowe, które pod auspicjami ZGWRP odbywa się z inicjatywy **Anny Grygierek**. W ubiegłym roku Forum odbyło się w Kielcach w dniach 19-20 lutego 2024 r., a jego temat brzmiał: „Jak budować świadome zarządzanie oparte na zasobach?”.

20 lutego 2024 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) z **Tomaszem Szymańskim**, Sekretarzem Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. W trakcie spotkania rozmawiano m.in. o potrzebie zmian legislacyjnych dotyczących podziałów administracyjnych, które są dokonywane przez Radę Ministrów w sposób uznaniowy, a społeczności lokalne nie mają możliwości skorzystania z drogi sądowej, by sprzeciwić się decyzjom, z którymi się nie zgadzają. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowali **Krzysztof Iwaniuk**, **Jacek Brygman**, **Leszek Świątalski** oraz **Mariusz Marszał**.

Fot. Archiwum ZGWRP

29 lutego 2024 r. w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbyło się spotkanie konsultacyjne dotyczące systemu pieczy zastępczej. W spotkaniu udział wzięły **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk**, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz **Katarzyna Kotula**, Minister ds. Równości wraz z posłankami, przedstawicielami organizacji pozarządowych, administracji rządowej w terenie i reprezentantami samorządu terytorialnego. W spotkaniu uczestniczył m.in. **Konrad Krocze**k, reprezentujący ZGWRP. W czasie dyskusji przedstawiciele poszczególnych podmiotów przedstawili obraz obecnej sytuacji ze swojej perspektywy oraz postulaty zmian.

Fot. Archiwum ZGWRP

6 marca 2024 r. w Urzędzie Miejskim w Gdańsku odbyło się spotkanie przedstawicieli Unii Metropolii Polskich, Związku Miast Polskich i Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z partnerami zrzeszonymi w Krajowej Izbie Gospodarki Odpadami i w Polskiej Izbie Gospodarki Odpadami. Tematem było wypracowanie wspólnego stanowiska dotyczącego rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP),

a tłem dla rozmów był przede wszystkim projekt ustawy o rozszerzonej odpowiedzialności producenta przygotowany w 2022 r. przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Podczas spotkania uczestnicy opowiedzieli się przede wszystkim za rzeczywistym wdrożeniem zasady „zanieczyszczający płaci”. Związek reprezentował **Leszek Świętalski**.

20 marca 2024 r. w Ministerstwie Klimatu i Środowiska (MKiŚ) odbyło się spotkanie kierownictwa resortu z przedstawicielami ZGWRP. Do spotkania doszło z inicjatywy Związku. Podczas rozmowy przedstawiciele ZGWRP, w nawiązaniu do „Wyzwań gmin z obszarami wiejskimi wobec nowego parlamentu i rządu w kadencji 2023-2027 przyjętych podczas XX Kongresu Gmin Wiejskich” zwrócili uwagę na szereg zagadnień wymagających pilnych działań legislacyjnych. Udział w dyskusji wzięła **Paulina Henning-Kloska**, Minister Klimatu i Środowiska, Anita Sowińska, Podsekretarz Stanu w MKiŚ, **Piotr Szczepański**, Szef Gabinetu Politycznego Ministra Klimatu i Środowiska, **Dorota Zawadzka-Stępnia**k, Prezes Zarządu NFOŚiGW, **Robert Gajda**, Wiceprezes Zarządu NFOŚiGW a także dyrektorzy wszystkich departamentów MKiŚ. Związek był reprezentowany przez: **Krzysztofa Iwaniuka**, **Jacka Brygmana** a także **Leszka Świętalskiego** oraz **Mariusza Marszałę**.

Fot. Archiwum ZGWRP

W 34. rocznicę uchwalenia ustawy o samorządzie terytorialnym w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej odbyło się okolicznościowe spotkanie, zorganizowane przez Senacką Komisję Samorządu Terytorialnego. Niemale grono pośród uczestników stanowili szefowie gmin członkowskich ZGWRP. Pośród nich byli m.in. **Krzysztof Iwaniuk**, **Marian Buras** i **Mirosław Lech**, Członek Zarządu ZGWRP (Wójt Gminy Korycin). Uczestnikom zostały wręczone okazjonalne podziękowania za zaangażowanie i działania realizowane na rzecz rozwoju lokalnych społeczności reprezentowanych przez nich gmin.

W debacie, która odbyła się 9 kwietnia 2024 r., na temat wpływu systemu kaucyjnego na samorządowy system gospodarowania odpadami, zorganizowanej przez Forum Prawo dla Rozwoju udział wzięli: **Anita Sowińska**, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska; **Leszek Świętalski**, **Maciej Kiełbus**, reprezentujący Związek Miast Polskich, a także **Karol Wójcik** z Izby Branży Komunalnej oraz **Krzysztof Gruszczyński** z Polskiej Izby Gospodarki Odpadami.

Fot. PAP/S. Leszczyński

9 kwietnia 2024 r., w Ministerstwie Spraw Zagranicznych odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyli: **Anna Radwan-Röhrenscheff**, Podsekretarz Stanu w tym resorcie oraz przedstawiciele poszczególnych organizacji samorządowych. Celem spotkania było omówienie możliwości współpracy i propozycji planu działania na nadchodzący czas. W tym miejscu warto przypomnieć, że już w pierwszej połowie 2025 r. Polska będzie sprawować prezydencję w Unii Europejskiej. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentował **Leszek Świętalski**.

Fot. Sebastian Indra / MSZ

fol. Sebastian Indra/MSZ

25 kwietnia 2024 r. odbyło się spotkanie **Pawła Gancarza**, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Infrastruktury z przedstawicielami strony samorządowej i innymi uczestnikami rynku przewozów autobusowych. Celem spotkania było m.in. wysłuchanie oraz omówienie propozycji interesariuszy, co do działań związanych z przeciwdziałaniem wykluczeniu komunikacyjnemu mieszkańców mniejszych miejscowości. Podczas spotkania ZGWRP reprezentował **Mariusz Marszał**.

W piątek, 24 maja 2024 r., w ogrodach Pałacu Prezydenckiego odbyło się spotkanie **Andrzeja Dudy**, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z zaproszonymi przez Kancelarię Prezydenta RP samorządowcami. W trakcie uroczystości odznaczeniami państwowymi udekorowani zostali samorządowcy wskazani przez Kancelarię Prezydenta RP. Byli wśród nich także przedstawiciele gmin należących do ZGWRP. **Wacław Szarek**, Burmistrz Sędziszowa, odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. **Jarosław Chodorski**, Wójt Gminy Jabłonna, **Jerzy Kryciński**, były Radny w Środzie Śląskiej i **Marek Topoliński**, Wójt Gminy Świekatowo zostali uhonorowani Złotymi Krzyżami Zasługi. Z kolei **Marcin Filoda**, Wójt Gminy Lubasz, **Marek Klimkiewicz**, Wójt Gminy Boniewo oraz **Kazimierz Załachowski**, Radny Gminy Kaczory zostali odznaczeni Srebrnymi Krzyżami Zasługi. Na spotkaniu obecny był m.in. przewodniczący **Krzysztof Iwaniuk**.

Fot. Archiwum ZGWRP

15 maja 2024 r. zaprezentowano raport pt. „Polska wieś 2024. Raport o stanie wsi. 20 lat w Unii Europejskiej”. To kolejna edycja raportu o stanie polskiej wsi, a publikacje tych opracowań odbywają się systematycznie od 2000 r. z częstotliwością raz na dwa lata. Podczas prezentacji raportu ZGWRP reprezentował **Mariusz Marszał**.

27 maja 2024 r. w Warszawie odbyła się konferencja pt. „Polska wieś i polskie rolnictwo – 20 lat w Unii Europejskiej”. Organizatorem wydarzenia był Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk. Konferencja była platformą do wymiany doświadczeń i poglądów na temat przemian, jakie zaszły w polskim rolnictwie i na wsi od momentu wstąpienia naszego państwa do Unii Europejskiej (UE). Podczas Konferencji przedstawiono wielowymiarową analizę efektów członkostwa Polski w UE, opisującą zmiany jakościowe polskiego rolnictwa i życia wiejskiego w ciągu dwóch minionych dekad. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej na konferencji reprezentowali **Stanisław Jastrzębski**, oraz **Mariusz Marszał**.

Monika Wielichowska, Wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentarny Zespół Samorządowy zaprosili na Święto Samorządu Terytorialnego, którego obchody odbyły się 27 maja 2024 r. w Sali Kolumnowej Sejmu. Przybrały one formę konferencji. W spotkaniu uczestniczyli m.in. przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej: **Anna Grygierek** oraz **Leszek Świętalski**.

Fot. Archiwum ZGWRP

30 lipca 2024 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z kierownictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Głos zabierali **Stanisław Jastrzębski**, już w roli Przewodniczącego Zarządu Związku oraz wiceprzewodniczący: **Agnieszka Wojda**, **Joanna Wons-Kleta**, **Tomasz Osewski**, **Jacek Brygman** i **Krzysztof Iwaniuk** oraz **Marcin Uchman**. Na spotkaniu ze strony ZGWRP byli obecni również **Leszek Świątalski** oraz **Mariusz Marszał**.

Fot. Archiwum ZGWRP

31 lipca 2024 r. odbyło się spotkanie grupy roboczej ds. zmianami w prawie, dotyczącymi funkcjonowania gminnych jednostek pomocniczych. Spotkanie otworzył **Tomasz Szymański**, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. **Stanisław Jastrzębski**, przejmując prowadzenie spotkania poinformował członków grupy roboczej o sytuacji finansowej gmin wiejskich. Wskazał przy tym na problemy gmin z wygospodarowaniem środków na wkład własny do inwestycji dofinansowanych przez Unię Europejską. Zwrócił też uwagę na niezwykle ważny aspekt wspólnego tworzenia oraz rozwoju małych ojczyzn, a także na konieczną współpracę i wzajemne wsparcie. Ze strony ZGWRP w spotkaniu uczestniczyli również **Dariusz Kubus**, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, **Radosław Agaciak**, Zastępca Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Związku oraz **Mariusz Marszał**.

Fot. Archiwum ZGWRP

24 września 2024 r. w siedzibie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zainaugurowała działalność Rada do spraw Polityki Rodzinnej i Demograficznej. Członkowie Rady z rąk **Aleksandry Gajewskiej**, Sekretarz Stanu w ministerstwie odebrali powołania na czteroletnią kadencję. Wśród powołanych członków Rady znalazł się reprezentant ZGWRP. Jest nim **Konrad Kroczek**.

Fot. Archiwum ZGWRP

1 października 2024 r., z inicjatywy Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, w Ministerstwie Klimatu i Środowiska (MKiŚ) miało miejsce spotkanie poświęcone konieczności zmian w przepisach określających zasady zadania własnego gmin, jakim jest finansowanie oświetlenia znajdującego się na terenie gmin. Ministerstwo Klimatu i Środowiska reprezentowane było przez **Miłosza Motykę**, Podsekretarza Stanu, **Aleksandrę Świderską**, Dyrektora Departamentu Elektroenergetyki w MKiŚ oraz **Pawła Kozłowskiego**, Naczelnika w Ministerstwie. Natomiast ZGWRP reprezentowali **Sebastian Czwojda** oraz **Karol Skrzypczak**, Burmistrz Miejskiej Górki – gminy członkowskiej Związku. Ponadto w spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele Polskiego Związku Przemysłu Oświetleniowego (PZPO) – **Marek Orłowski**, Prezes PZPO oraz **Mirosław Sekuła**, Wiceprezes PZPO.

Fot. Archiwum ZGWRP

W dniach 10-11 października 2024 r. w Tleniu (Gmina Osie) odbyło się XLIII posiedzenie Konwentu Wójtów Gmin Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Posiedzeniu towarzyszyło kolejne spotkanie regionalne Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP). Głos zabierali także reprezentanci Związku. **Stanisław Jastrzębski** przedstawił informację o bieżącej działalności Związku i zachęcał gminy do przystąpienia do Stowarzyszenia. Z kolei **Leszek Świętalski**, omówił temat wpływu wdrożenia systemu kaucyjnego, w obecnie planowanym kształcie, na gminne systemy gospodarowania odpadami. Odniósł się przy tym do kwestii wdrożenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP). O finansach jednostek samorządu terytorialnego mówił natomiast **Bernard Sabura**, Specjalista Biura ZGWRP.

Fot. Archiwum ZGWRP

W dniach 14-15 października 2024 r. w Poznaniu odbyło się Europejskie Forum Samorządowe Local Trends. Podczas tego wydarzenia podjęto wiele tematów związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego w Polsce. Swoją udział w tym wydarzeniu miał także Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, który jest jednym z partnerów samorządowych Forum. „Perspektywy i rola polityki spójności w zrównoważonym rozwoju polskich miast i regionów” – taki tytuł nosiła debata, w której uczestniczył **Stanisław Jastrzębski**. Tego samego dnia odbyło się także spotkanie Zarządu ZGWRP z Wójtami i Burmistrzami gmin z obszarami wiejskimi. Spotkanie prowadził przewodniczący Zarządu ZGWRP. Drugiego dnia Local Trends, przewodniczący Jastrzębski wziął udział w panelu pt. „Przyszłość polskich samorządów, a decentralizacja państwa”, którego gospodarzem był Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Fot. Archiwum ZGWRP

4 listopada 2024 r., w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie odbyło się spotkanie przedstawicieli strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) z szefem resortu – **Tomaszem Siemoniakiem**. Podczas spotkania Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) reprezentował **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu Związku. Celem spotkania było przekazanie stronie rządowej, za pośrednictwem ministra Tomasza Siemoniaka, propozycji strony samorządowej, związanych z decentralizacją państwa i przywróceniem samorządom kompetencji i władztwa w szeregu dziedzin.

Fot. Michał Sierszak/MSWiA

6 listopada 2024 r. **Stanisław Jastrzębski**, wziął udział w odbywających się w Dźwirzynie obradach Konwentu Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Województwa Zachodniopomorskiego. W trakcie obrad przedstawił on informację o bieżącej działalności ZGWRP oraz stanowisko dotyczące ograniczenia możliwości sprawowania mandatu wójta/burmistrza/prezydenta miasta do dwóch kadencji. Szef Związku zarysował także szanse i zagrożenia dotyczące dalszego rozwoju samorządności. Korzystając ze sposobności, zachęcał też do przyłączenia się do ZGWRP i wspólnego działania dla dobra mieszkańców.

Fot. Urząd Miejski w Karlinie

13 listopada 2024 r., po raz 20. odbyła się gala Rankingu Samorządów, której organizatorem jest redakcja dziennika „Rzeczpospolita”. W ubiegłorocznym Rankingu Samorządów „Rzeczpospolitej”, wśród gmin wiejskich najlepszą z najlepszych okazała się, drugi raz z rzędu, Gmina Sulmierzyce z woj. łódzkiego (gmina członkowska Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej – ZGWRP). W pierwszej trójce znalazły się również: Gmina Siemień (woj. lubelskie) oraz Gmina Przykona z woj. wielkopolskiego (gmina członkowska ZGWRP), a w dziesiątce najlepszych uplasowały się także inne gminy należące do ZGWRP. Są to gminy: Sarnaki (woj. mazowieckie), Kleszczewo (woj. wielkopolskie), Radwanice (woj. dolnośląskie) i Kobierzyce (woj. dolnośląskie). Natomiast wśród gmin miejskich i miejsko-wiejskich najwyższe miejsce na podium zajęło znane wszystkim miasto Łeba, które szczególnie wyróżnia się dbałością o mieszkańców. Miasto i Gmina Jeżów z woj. łódzkiego (gmina członkowska ZGWRP) stanęło na drugim stopniu podium, a Ścinawa (woj. dolnośląskie) – na trzecim. Na gali Związek reprezentowali: **Stanisław Jastrzębski** i **Wojciech Rudalski**, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej ZGWRP oraz **Mariusz Marszał**, członek kapituły Rankingu, która pracowała pod przewodnictwem prof. **Jerzego Buzka**.

Fot. Archiwum ZGWRP

18 listopada 2024 r. w Sali obrad Senatu Rzeczypospolitej Polskiej odbyło się seminaryjne posiedzenie senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej, było ono poświęcone tematowi wielokadencyjności organów wykonawczych gmin. W posiedzeniu uczestniczyli przedstawiciele wszystkich korporacji samorządowych, a także **Cezary Trutkowski**, Prezes Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej, **Marian Banaś**, Prezes Najwyższej Izby Kontroli oraz reprezentanci świata nauki. Dyskusja była bardzo szeroka, a punkt widzenia ZGWRP przedstawił **Stanisław Jastrzębski**.

Fot. Archiwum ZGWRP

Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego (NIST) zorganizował debatę samorządową, która odbyła się 14 listopada br. w Łodzi, w siedzibie Instytutu. Debatę odbyła się wspólnie z posiedzeniem Zespołu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego do Spraw Ustroju Samorządu, Obszarów Miejskich i Metropolitalnych. Jej tytuł brzmiał: „Czy Polska potrzebuje zmian liczby gmin i (lub) powiatów?”. Uczestniczył w niej m.in. **Stanisław Jastrzębski**. Podczas dyskusji, przedstawił on opinię, w której zaznaczył, że z punktu widzenia gmin wiejskich najważniejsza jest najlepsza i możliwie najbardziej kompetentna obsługa potrzeb ich mieszkańców. Przy okazji, podczas konferencji, wręczono akty nominacyjne dla członków Rady Programowej NIST-u. W skład tej rady został powołany Stanisław Jastrzębski, który akt powołujący odebrał z rąk **Tomasza Szymańskiego**, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz prof. **Pawła Swianiewicza**, Dyrektora Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego.

14 listopada 2024 r. we Wrocławiu, pod hasłem „Nowe wyzwania – Dolny Śląsk infrastrukturalnym sercem Polski” odbył się XI Dolnośląski Kongres Samorządowy. Jego organizatorem był Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. W kongresie uczestniczyli członkowie Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Byli to m.in. **Anna Grygierek** oraz **Paweł Piwko**, Członek Komisji Rewizyjnej Związku.

fot. Archiwum ZGWRP

20 listopada 2024 r. odbyło się posiedzenie sejmowej Podkomisji stałej finansów i ustroju samorządu terytorialnego. Było ono poświęcone w całości nowym zasadom finansowania zadań oświatowych w kolejnych latach. Podczas spotkania przedstawiciele strony samorządowej, w trakcie swoich wystąpień oraz poprzez zadawane pytania, wskazywali słabe punkty proponowanych rozwiązań w zakresie finansowania zadań oświatowych w przyszłości. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowała **Katarzyna Zychowicz**, Specjalista ds. edukacji, Asystent przedstawiciela ZGWRP w Zespole ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, która zabrała głos w czterech kwestiach.

27 listopada 2024 r. w Krakowie odbył się I Ogólnopolski Kongres „System Obrony Rzeczypospolitej. Bezpieczna Polska i Obywatele”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Federację Regionalnych Związków Gmin i Powiatów oraz Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski we współpracy z Prezydentem Krakowa i Samorządem Województwa Małopolskiego. Biorący udział w Kongresie **Stanisław Jastrzębski** był jednym z uczestników panelu zatytułowanego „Rola samorządu terytorialnego w ochronie ludności i obronie cywilnej”. Dyskusja w tej części Kongresu skupiła się na obowiązkach samorządów, które wynikają z przygotowywanej ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, znajdującej się już na końcu procedowania. Przewodniczący Jastrzębski zwrócił uwagę m.in. na potrzebę, jak najszybszego uruchomienia kampanii edukacyjnej w zakresie ochrony i obrony ludności.

fot. Artur Gawle/IKC.pl

29 listopada br. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) odbyło się IV posiedzenie Zespołu do spraw długoterminowej wizji obszarów wiejskich i wsparcia ich rozwoju ze środków krajowych i UE po 2027 r. Na zaproszenie **Adama Nowaka**, Podsekretarza Stanu w MRiRW, udział w posiedzeniu wzięli **Stanisław Jastrzębski**. Podczas spotkania, w ramach dyskusji, o wypowiedź poproszony został także Przewodniczący

ZGWRP. Zwrócił w niej uwagę, na to, że obszary wiejskie to nie tylko rolnictwo, a przede wszystkim mieszkańcy tych terenów! Zasygnalizował też, że obszary wiejskie w Polsce są bardzo zróżnicowane.

fot. Tomasz Paczos/Kancelaria Senatu RP

Stanisław Jastrzębski zabrał głos podczas Forum Bankowo-Samorządowego odbywającego się 12 i 13 grudnia w Warszawie. W trakcie minionego Forum Medalem Kopernika uhonorowany został m.in. **Jacek Brygman**.

Fot. 2 x Związek Banków Polskich

„Polityka metropolitalna i aglomeracyjna Rzeczypospolitej Polskiej” – taki tytuł nosiła konferencja ekspercka zorganizowana przez Instytut Metropolitalny oraz Senat Rzeczypospolitej Polskiej. Wydarzenie odbyło się 3 grudnia br. w budynku Senatu. Otwarcia konferencji i powitania uczestników dokonali **Małgorzata Kidawa-Błońska**, Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz **Zygmunt Frankiewicz**, Przewodniczący senackiej Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej. W konferencji uczestniczył m.in. **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, w kulisach rozmawiał z obecnymi na konferencji senatorami, a wcześniej samorządowcami. Tematem tych rozmów była ewentualna reforma samorządu terytorialnego.

Udział przedstawicieli w szeregu wydarzeń i spotkań, w tym z przedstawicielami strony rządowej stanowił doskonałą okazję do prezentowania stanowisk Związku, a tym samym stowarzyszonych w nim Gmin. Była to także możliwość do promowania Związku, jako organizacji aktywnie zabiegającej o rozwój samorządności oraz stojącej w obronie interesów gmin z obszarami wiejskimi.

Patronaty udzielone przez Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2024 r.

W 2024 Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej objął patronatem różnorodne inicjatywy podejmowane przez szereg organizatorów. Często patronat ten określany był mianem honorowego bądź środowiskowego. Wnioski o objęcie patronatem dotyczyły zarówno wydarzeń o charakterze konferencji, szkoleń i seminariów, jak i rankingów gmin oraz akcji i kampanii długookresowych o wymiarze ogólnokrajowym. Niejednokrotnie przy okazji obejmowania patronatem określonych akcji przedstawiciele ZGWRP zapraszani byli do uczestnictwa w pracach jury i kapituł oceniających działalność i funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego albo do udziału w konferencjach czy seminariach w charakterze prelegentów.

Poniżej, w formie tabelarycznej, zestawione zostały wydarzenia, którym patronat Związku został udzielony w 2024 r.

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Data	Organizator
1.	„Najlepiej Oświetlona Gmina i Miasto 2023 Roku” oraz „Najlepsza Inwestycja Oświeceniowa 2023 Roku”	31.01. 2024 r.	Polski Związek Przemysłu Oświeceniowego
2.	„Polityka europejska w zakresie współpracy terytorialnej, makroregionów i Interreg”	26.01 2024 r.	Jan Olbrycht, Poseł do Parlamentu Europejskiego
3.	„Gospodarka odpadami w zintegrowanych systemach gminnych”	25-27.01. 2024 r.	Krajowa Izba Gospodarki Odpadami
4.	VI Krajowy Kongres Forów Skarbników	12-13.03. 2024 r.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. J. Regulskiego, Krajowa Rada Forów Skarbników
5.	4. Forum Miasteczek Polskich	11-12.09. 2024 r.	Unia Miasteczek Polskich, ACF Doradcy Samorządu
6.	„Samorząd terytorialny w Polsce w procesie zmian”	6-7.06. 2024 r.	Katedra Administracji Publicznej, Instytut Nauk o Polityce i Administracji, Wydział Politologii i Dziennikarstwa, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
7.	Konkurs "Czyste Sołectwo"	2024 rok	ASEKOL
8.	„Elektrośmieci oddajesz – nagrody dostajesz”	2024 rok	ASEKOL
9.	Projekt „Jesteśmy”	2024 rok	Fundacja Chaber Polski
10.	Projekt „Stacja Kultura”	2024 rok	Fundacja Chaber Polski
11.	Kurs online pt. „Postaw na transport publiczny i wygraj wybory”	I kwartał 2024 r.	Podcast „Na dobrym torze”
12.	III edycja konferencji pt. „Samorząd terytorialny w dobie turbulentnych zmian otoczenia”	7.03. 2024 r.	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
13.	XI edycja Konferencji Samorządu i Oświaty EDUKACJA PRZYSZŁOŚCI	20-21.03. 2024 r.	Municipium
14.	Local Trends – Europejskie Forum Samorządowe w Sopocie	13-14.05. 2024 r.	Grupa MTP i Fundacja Centrum Myśli Strategicznych
15.	„Rowerowa Stolica Polski dla Gmin”	2024 rok	Miasto Bydgoszcz
16.	Samorzady "Rzeczypospolitej" 20-lecie Polski w Unii Europejskiej	25.03. 2024 r. (gala)	Gremi Media
17.	Konkurs Serwisu Samorządowego PAP „Innowacyjny Samorząd”	22.05. 2024 r.	Serwis Samorządowy PAP
18.	VIII Kongres Perły Samorządu	24-25.05. 2024 r.	Dziennik Gazeta Prawna

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Data	Organizator
19.	Kampania PiESEL	2024 rok	organizator Kampanii
20.	Forum Finansowania Agrobiznesu	27.03 2024 r.	Związek Banków Polskich
21.	Polish Bicycle Summit	17.04. 2024 r.	dziennik „Rzeczpospolita”
22.	Targi Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami Ekotech	10-11.04. 2024 r.	Targi Kielce
23.	„Krajowy Plan Odbudowy – Aktualny Stan”	19.03. 2024 r.	Jan Olbrycht, Poseł do Parlamentu Europejskiego
24.	Kapitał obywatelski społeczności lokalnych	24.04. 2024 r.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. J. Regulskiego
25.	Jak skutecznie opracować dokumenty środowiskowe dla jednostek samorządu terytorialnego (JST)?	15.05. 2024 r.	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju
26.	VII Krajowy Kongres Sekretarzy	24-25.09. 2024 r.	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. J. Regulskiego
27.	9. edycja Forum Inteligentnego Rozwoju	20.06. 2024 r.	Centrum Inteligentnego Rozwoju
28.	10. edycja Forum Inteligentnego Rozwoju	21-22.11. 2024 r.	Centrum Inteligentnego Rozwoju
29.	III Ogólnopolska Konferencja „Drogi Samorządowe”	13.06. 2024 r.	„Drogi Samorządowe”
30.	XXII Samorządowe Forum Kapitału i Finansów	7-8.10. 2024 r.	Municipium SA
31.	17. edycja Konferencja BGK dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	25-26.06. 2024 r.	Bank Gospodarstwa Krajowego
32.	Projekt „Kochajmy Pupile – tylko i aż tyle”	długo -okresowo	Fundacja Chaber Polski
33.	Środki dla gmin z Krajowego Planu Odbudowy #KPO	16.07. 2024 r.	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju
34.	Fakty i mity wariantu II trybu podstawowego #PZP	7.08 2024 r.	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju
35.	Jesienna edycja Local Trends – Europejskiego Forum Samorządowego	14-15.10. 2024 r.	Grupa MTP
36.	Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POLECO	15-17.10. 2024 r.	Grupa MTP, Fundacja Centrum Myśli Strategicznych
37.	XI edycja Kongresu Edukacja i Rozwój	21-22.10. 2024 r.	Wolters Kluwer Polska, „Dyrektor Szkoły. Miesięcznik kierowniczej kadry oświatowej”, „LEX Prawo Oświatowe”
38.	konferencja "Woda a zmiany klimatu. Wyzwania dla społeczności lokalnych"	13.09. 2024 r.	Gmina Krobia i Fundacja „Rozwój TAK – Odkrywki NIE”
39.	Samorządowe Drogi o Nawierzchni Betonowej	17.09. 2024 r.	Stowarzyszenie Producentów Cementu
40.	I Mistrzostwa Polski Samorządowców w Kolarstwie Szosowym	24.08. 2024 r.	Klub Kolarski Panorama – Warszawa
41.	Aktywny rodzic – jak JST powinny przygotować się do skorzystania ze świadczenia?	10.09. 2024 r.	Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski i Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Data	Organizator
42.	VI Samorządowe Forum Gospodarki Odpadami	11-13.09. 2024 r.	Gdańska Fundacja Wody
43.	Projekt i konferencja "Pomoc społeczna - nowe spojrzenie na usługi społeczne"	7.11.2024 r./ długo -okresowo	Fundacja Fundusz Współpracy
44.	Forum Energetyczne Green HUB PL – Transformacja Energetyczna i Technologie Wodorowe	27.09. 2024 r.	Green HUB PL
45.	XXVI edycja Konkursu Najlepiej Oświetlona Gmina i Miasto 2024 Roku oraz Najlepsza Inwestycja Oświetleniowa 2024 Roku	długo -okresowo	Polski Związek Przemysłu Oświetleniowego
46.	8. Pomorskie Eko Forum	23-24.10. 2024 r.	Związek Miast i Gmin Morskich
47.	Zasada konkurencyjności – warsztat praktyczny	30.10 2024 r.	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju
48.	Niepodległa do hymnu	11.11. 2024 r.	Muzeum Historii Polski
49.	20. edycja Rankingu Samorządów "Rzeczypospolitej"	13.11. 2024 r.	Rzeczpospolita
50.	„e-Doręczenia w systemie eZD – wybór czy konieczność?”	26.09. 2024 r.	e-Instytucja.pl oraz Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
51.	Wyzwania i priorytety w samorządowej gospodarce odpadami	4-6.11. 2024 r.	Krajowa Izba Gospodarki Odpadami
52.	Konferencja „Opieka długoterminowa w Polsce – dzisiaj i jutro”	21-22.11. 2024 r.	Koalicja „Na pomoc niesamodzielnym” – Związek Stowarzyszeń
53.	28. Kongres Ochrony Środowiska ENVICON	10-11.12. 2024 r.	Abrys
54.	Forum Bankowo-Samorządowego 2024	12-13.12. 2024 r.	Związek Banków Polskich
55.	Webinarium „Plany adaptacji do zmiany klimatu a nowelizacja ustawy Prawo ochrony środowiska”	19.11. 2024 r.	Wielkopolska Akademia Nauki i Rozwoju
56.	Dodatek „Samorząd przyjazny mieszkańcom”	18.11. 2024 r.	redakcja serwisu „Wirtualnemedi.pl”
57.	IV edycja Wskaźnika Aktywności Rozwojowej Samorządów (WARS) – zima 2024	30.12. 2024 r.	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Obecność Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w mediach w 2024 roku

Istotnym elementem promocji, a zwłaszcza przekazywania informacji o podejmowanych inicjatywach, o wydawanych opiniach i przygotowywanych stanowiskach jest obecność w różnorodnych mediach. W celu zweryfikowania „zasięgów medialnych” podobnie, jak w latach minionych zlecone zostało wykonanie raportu medialnego. Taką analizę obecności w mediach w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2024 r. przygotował Instytut Monitorowania Mediów.

W przeanalizowanym okresie liczba publikacji dotyczących ZGWRP wyniosła 6466, czyli o ponad 2400 mniej niż rok wcześniej. Jednocześnie zasięg tych publikacji wyniósł 31,8 mln, co oznacza, że był o 12,6 mln większy niż w roku 2023. W 2024 r. znacznie większy był także współczynnik AVE publikacji, czyli szacunkowa wartość ekwiwalentu reklamowego analizowanych materiałów. Współczynnik AVE za 2024 r. został oszacowany na poziomie 27,3 mln zł, podczas gdy rok wcześniej było to 15,6 mln zł.

MAPA MEDIALNA

Mapa medialna jest podsumowaniem obecności Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w mediach w okresie 01.01-31.12.2024. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej to największa ogólnopolska organizacja samorządów wiejskich, która integruje gminy wiejskie oraz miejsko-wiejskie. Jego głównym celem jest wspieranie rozwoju samorządności lokalnej, rozwiązywanie problemów społeczności wiejskich oraz lobbing na rzecz gmin wiejskich.

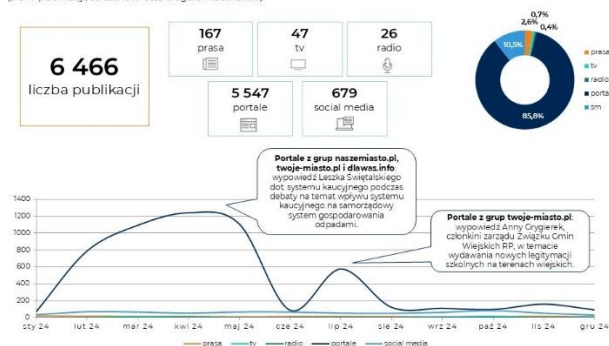
01.01-31.12.2024 R. – ZWIĄZEK GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W 2024 r. największa liczba publikacji związanych z działalnością ZGWRP została odnotowana w kwietniu. Wyniosła ona 1317 publikacji. Kwietniowa kulminacja związana była przede wszystkim z wypowiedzią Leszka Świętańskiego, dotyczącą systemu kaucyjnego. Drugim miesiącem, w którym zanotowana została podwyższona obecność ZGWRP w mediach był lipiec, w którym uwagę przyciągnęła wypowiedź Anny Grygierk w sprawie wydawania nowych legitymacji szkolnych.

PODSUMOWANIE LICZBY PUBLIKACJI

W okresie 01.01-31.12.2024 liczba publikacji dotyczących Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 6 466. Najmniejsza liczba publikacji (1 317) przypadła na kwiecień. Dominującym medium w tym okresie były portale (5 547 publikacji, co stanowi 85,8% ogółu materiałów).

01.01-31.12.2024 R. – ZWIĄZEK GMIN WIEJSKICH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Najwięcej publikacji o ZGWRP (5547), w roku ubiegłym przyniosły portale internetowe. Publikacje na ich łamach stanowiły niemal 86% wszystkich publikacji odnoszących się do działalności Związku.

Jak wskazuje IMM, wykonawca analizy, w 2024 r. informacje dotyczące ZGWRP najczęściej pojawiały się w mediach o profilu ogólnoinformacyjnym (90,1% wszystkich materiałów) i zasięgu regionalnym (72%

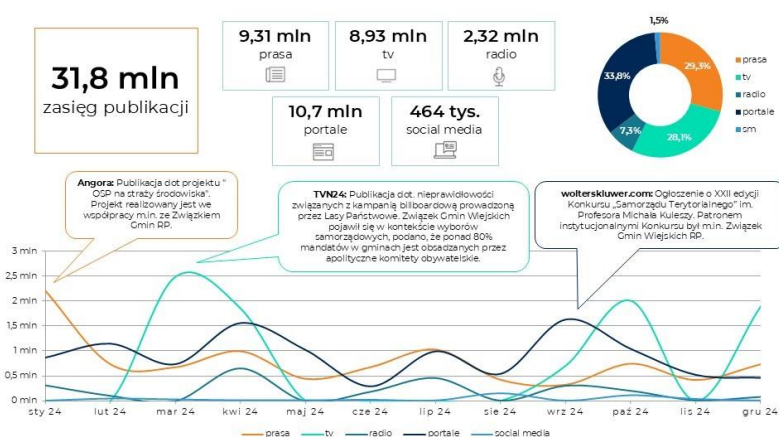
publikacji). Najwięcej publikacji o zasięgu regionalnym odnotowano w woj. mazowieckim (545), śląskim (469) i wielkopolskim (443).

Liczba potencjalnych kontaktów z publikacjami odnoszącymi do ZGWRP wyniosła 31,8 mln. Z tej puli największy zasięg (10,7 mln kontaktów) osiągnęły publikacje na portalach, a – jak już wspomniano – szczyt w tym zakresie przypadł na kwiecień 2024 r.

Jak już wspomniano, ekwiwalent reklamowy publikacji (AVE) z 2024 r. został oszacowany na poziomie 27,3 mln zł. Największy współczynnik AVE wygenerowały materiały z kwietnia 2024 r. Jako medium o największej łącznej wartości reklamowej firma IMM wskazała portale internetowe. Wartość ta została oszacowana na 18,1 mln zł (66,4% całkowitego AVE).

PODSUMOWANIE ZASIĘGU PUBLIKACJI

W okresie 01.01-31.12.2024 liczba potencjalnych kontaktów z publikacjami wyniosła **31,8 mln**. Największy zasięg (10,7 mln kontaktów) osiągnęły publikacje na portalach (33,8% całkowitej wartości), a szczyt zasięgu przypadł na kwiecień.

Jeśli chodzi o wydźwięk publikacji z 2024 r. to wykonawca analizy nie odnotował publikacji o negatywnym zabarwieniu. Z kolei 72 publikacje (1,1%) miały wydźwięk pozytywny, a pozostałe (98,9%) to materiały o wydźwięku neutralnym.

Jeśli chodzi o media społecznościowe, to IMM wskazał, że liczba postów odnoszących do ZGWRP w 2024 r. wyniosła 679. Wygenerowały one zasięgi rzędu 464 tys. Ich łączne AVE sięgnęło 96,3 tys. zł. Największą część publikacji w mediach społecznościowych stanowiły posty na Facebooku (89% wszystkich materiałów w mediach społecznościowych).

Podsumowując powyższe informacje można pokusić się o wniosek, że mimo nieznaczących nakładów finansowych i pomimo mniejszej liczby publikacji niż rok wcześniej Związek, w 2024 r., osiągnął satysfakcjonujące wyniki w zakresie zasięgu publikacji medialnych. Były one dużo lepsze – zarówno pod kątem zasięgu, jak i współczynnika AVE – od osiągnięć odnotowanych w 2023 r.

Webinaria zorganizowane przez ZGWRP w 2024 r.

Ip.	Data	Temat	Moderatorzy/Prelegent	Liczba uczestników
1.	20.02.	Ewidencja środków pieniężnych na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego. Wybrane zagadnienia i nieprawidłowości w świetle ustaleń kontroli	Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Damian Grzelka Przewodniczący Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach	147
2.	14.03.	Zakończenie kadencji – obowiązki PIT po stronie płatnika oraz rozliczenia VAT	Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Katarzyna Lewandowska Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners	159
3.	15.03.	Jak bezpiecznie i skutecznie zrealizować zadania z programu Rozświetlamy Polskę?	Moderator: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Konrada Różowicz Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners Karolina Makowska LUG Light Factory Zielona Góra	252
4.	04.04.	Łączne sprawozdanie finansowe JST oraz skonsolidowany bilans za 2023 rok. Wybrane zagadnienia i problemy	Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Lucyna Hanus Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu	201
5.	08.05.	Egzekucja podatków i opłat w 2024 roku – po zmianach.	Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Hanna Kmiecik Właściciel Kancelarii JST	242

Ip.	Data	Temat	Moderatorzy/Prelegent	Liczba uczestników
6.	20.05.	Oświadczenie o kwalifikowalności VAT w perspektywie finansowej 2020-2027	Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Michał Kostrzewa Kancelaria Prawna Dr Krystian Ziemiński & Partners	181
7.	12.09.	Korzyści dla samorządów gminnych z centralnych umów ramowych – nowe rozwiązania w zamówieniach publicznych	webinarium organizowane wspólnie z Ministerstwem Cyfryzacji.	137
8.	26.09.	e-Doręczenia w systemie eZD – wybór czy konieczność?	webinarium organizowane wspólnie z Firmą e-instytucja.pl	243
9.	26.11.	Nowy system dochodów jednostek samorządu terytorialnego	Forum Skarbników Moderatorzy: Jacek Brygman Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Hanna Majszczuk Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów	172
10.	02.12.	Aktualne problemy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji z uwzględnieniem zmian przepisów obowiązujących w 2025 roku	Forum Skarbników Moderatorzy: Leszek Świątalski Dyrektor Biura ZGWRP Marzanna Stabrzyńska Główna Księgowa ZGWRP Prelegent: Hanna Kmiecik Właściciel Kancelarii JST	175
11.	12.12.	Subwencja a potrzeby oświatowe – szansa czy zagrożenie dla finansów samorządowych?	Prelegent: Katarzyna Zychowicz Specjalista ZGWRP ds. edukacji	199
Liczba uczestników ogółem: 2108				

Współpraca zagraniczna ZGWRP w 2024 r.

Działania Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej były i są prowadzone na wielu płaszczyznach, a wybranymi ich celami są wymiana doświadczeń pomiędzy członkami oraz gospodarczy i kulturalny rozwój gmin wiejskich. Realizacji tych celów służy m.in. zaangażowanie Związku i jego przedstawicieli w aktywności realizowane także poza granicami naszego kraju. By korzystać – nie tylko z europejskich doświadczeń – ZGWRP angażuje się w działalność szeregu organizacji międzynarodowych. Ważną rolę jest współuczestniczenie w tworzeniu prawa Unii Europejskiej – dotyczy to Europejskiego Komitetu Regionów oraz w ocenie przestrzegania praw człowieka i swobód obywatelskich, a także praktycznego stosowania Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego – dotyczy to Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE).

Reprezentacja ZGWRP w Europejskim Komitecie Regionów w Brukseli

Europejski Komitet Regionów (KR) jest zgromadzeniem demokratycznie wybranych przedstawicieli samorządów regionalnych i lokalnych, którzy zapewniają reprezentację instytucjonalną wszystkich jednostek terytorialnych, regionów, miast i gmin z terenu Unii Europejskiej (UE).

Fot. Archiwum ZGWRP. Członkowie KR-u – przedstawiciele ZGWRP, od prawej: Krzysztof Iwaniuk, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Terespol oraz Dariusz Strugała, Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo oraz Mirosław Lech, Członek Zarządu ZGWRP, zastępca członka KR, Wójt Gminy Korycin.

W Komitecie Regionów Polska ma 21 delegatów i taką samą liczbę ich zastępców. Zostali oni wskazani przez ogólnopolskie organizacje samorządowe, zatwierdzeni przez Radę Ministrów oraz powołani przez Radę Unii Europejskiej.

Członkami Komitetu Regionów delegowanymi przez ZGWRP (w ramach kadencji Komitetu do lutego 2025 roku) byli w 2024 r.: **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Terespol, a od lipca 2024 r. Wiceprzewodniczący Zarządu Związku, **Dariusz Strugała** (do kwietnia 2024 r., utracił członkostwo wraz z utratą wybieralnej funkcji), Wiceprzewodniczący Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Jaraczewo. Ich zastępcami byli odpowiednio wg kolejności: **Marian Buras**, Członek Zarządu ZGWRP (do lipca 2024 r.), Burmistrz Miasta i Gminy Morawica i **Mirosław Lech**, Członek Zarządu ZGWRP (do lipca 2024 r.), Wójt Gminy Korycin.

Od lat Związek, posiadając tylko dwa mandaty członków i tym samym dwa mandaty zastępców członków, stosuje zasadę zapewnienia pełnej reprezentatywności i pracy dla wszystkich swoich reprezentantów, czyli zarówno członków, jak i ich zastępców. Stąd też ważna jest dywersyfikacja członkostwa i przynależności do komisji roboczych Komitetu Regionów. Związek podjął starania o następujący rozdział miejsc w poszczególnych komisjach, w ramach parytetów delegacji narodowej. **Krzysztof Iwaniuk**, w kadencji 2020-2025, pracował w Komisji Obywatelstwa, Sprawowania Rządów, Spraw Instytucjonalnych i Zewnętrznych (CIVEX) oraz w Komisji Polityki Gospodarczej (ECON). Komisję CIVEX obsługiwał

bezpośrednio **Krzysztof Iwaniuk**, a komisję ECON jego zastępcą – **Mirosław Lech**. Natomiast **Dariusz Strugała** pracował w Komisji Zasobów Naturalnych (NAT) i w Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii (ENVE). Komisję NAT obsługiwał bezpośrednio **Dariusz Strugała**, a komisję ENVE jego zastępcą – **Marian Buras**.

Zakres tematyczny wszystkich wyżej wymienionych komisji jest zbieżny z celami i misją ZGWRP. Ponadto **Krzysztof Iwaniuk** był zastępcą wiceprzewodniczącego Prezydium KR, a **Dariusz Strugała** był zastępcą (do kwietnia 2024 r.) członka Prezydium KR, wiceprzewodniczącym Grupy Politycznej Sojusz Europejski (European Alliance Group) oraz koordynatorem politycznym Grupy EA w Komisji Zasobów Naturalnych (NAT), a także członkiem Grupy Roboczej do spraw Ukrainy

W 2024 r. w Komitecie Regionów odbyło się pięć sesji plenarnych, pięć posiedzeń komisji NAT, pięć posiedzeń komisji ENVE, pięć posiedzeń komisji ECON oraz pięć posiedzeń komisji CIVEX.

W ramach 160. sesji plenarnej Europejskiego Komitetu Regionów, 18 kwietnia 2024 r., odbyła się debata wyborcza między przedstawicielami grup, w której poglądy Grupy EA reprezentowała europosełanka **Lydie Massard** z Francji. Podczas wystąpienia podkreśliła problem braku usług publicznych na obszarach wiejskich. **Krzysztof Iwaniuk**, poparł te słowa, dodając, że skupienie polityki wiejskiej wyłącznie na rolnictwie pogłębia problemy społeczne. Zwrócił uwagę, że w większości regionów UE rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania dla mniej niż 10% mieszkańców. Brak usług publicznych prowadzi do wyludnienia, które w ciągu 20 lat może sięgnąć nawet 30 milionów osób. Iwaniuk podkreślił, że konieczne będzie podjęcie ogromnych wysiłków, aby ponownie zaludnić te kluczowe dla UE obszary.

Fot. Archiwum UG Terespol, Europosełanka Lydie Massard i Krzysztof Iwaniuk.

Fot. Archiwum UG Terespol. Krzysztof Iwaniuk w czasie posiedzenia KR.

Podczas debaty z komisarzem Unii Europejskiej ds. Rolnictwa **Januszem Wojciechowskim**, **Krzysztof Iwaniuk** zaapelował o wzmocnienie drugiego filaru Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), aby lepiej wspierać odizolowane obszary wiejskie. Podkreślił, że WPR, będąca fundamentem integracji europejskiej i gwarantem bezpieczeństwa żywnościowego, musi zostać zrewidowana w obliczu nowych wyzwań, takich jak zmiany klimatu, utrata bioróżnorodności i przyszłe rozszerzenia UE.

Podczas kolejnej debaty w Komitecie Regionów, **Krzysztof Iwaniuk** apelował o wzmocnienie polityki spójności po 2027 r., ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i małych miast. Sprzeciwił się centralizacji, domagając się decentralizacji i programów regionalnych, które lepiej odpowiadają na lokalne potrzeby. Podkreślił konieczność inwestycji w miejsca pracy, zieloną transformację (w tym

termomodernizację), uproszczone współfinansowanie oraz infrastrukturę graniczną (linie kolejowe, parkingi buforowe, mosty zamiast murów). Zwrócił uwagę na ryzyko wyludnienia obszarów wiejskich z powodu braku perspektyw i integracji Ukrainy z UE, wzywając do solidnego wsparcia unijnego i krajowego.

Fot. Archiwum ZGWRP. Przedstawiciele ZGWRP oraz inni przedstawiciele Polski podczas Sesji Plenarnej KR.

Dariusz Strugała jako Wiceprzewodniczący Grupy Politycznej Europejskie Przymierze Samorządowe (European Alliance Group) Europejskiego Komitetu Regionów oraz Koordynator Komisji Zasobów Naturalnych /NAT/ w swoich działaniach w sposób szczególny zajmował się problematyką wsi i rolnictwa, w tym Wspólną Polityką Rolną oraz Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich. Jego działania skoncentrowane były głównie na przedstawianiu problemów i zgłaszaniu uwag z punktu widzenia polskich samorządów, a szczególnie małych samorządów miasteczek i wsi

Reprezentacja ZGWRP w Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE)

Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy został powołany w 1994 r. jako ciało konsultacyjne i monitorujące stan demokracji i swobód obywatelskich. Jego zadaniem jest pomoc państwom członkowskim w kwestiach praktycznych na drodze tworzenia skutecznie działających samorządów lokalnych i regionalnych. Kongres cyklicznie monitoruje i przedstawia opinie w sprawie przestrzegania w wybranych krajach Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego. Kongres stanowi forum, na którym przedstawiciele władz lokalnych i regionalnych mogą omawiać wspólne problemy, dzielić się doświadczeniem i przedstawiać swoje opinie rządów krajów członkowskich Rady Europy. Przedstawicielem ZGWRP w CLRAE była do czerwca 2024 r. **Dorota Zmarzlak**, Wójt Gminy Izabelin (do kwietnia 2024 r.), którą zastąpiła **Anna Grygierek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Burmistrz Miasta i Gminy Strumień. Zastępcą członka CLRAE była i jest **Bogumiła Lewandowska-Siwek**, Członek Komisji Rewizyjnej ZGWRP, a od lipca 2024 r. Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Baranów.

Fot. ZMP. Przedstawiciele ZGWRP na spotkaniu sprawozdawców z Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE) z korporacjami samorządowymi; druga od lewej Bogumiła Lewandowska-Siwek, Członek Komisji Rewizyjnej ZGWRP, Wójt Gminy Baranów, dalej Stanisław Jastrzębski, Przewodniczący Zarządu ZGWRP.

22 października 2024 r. w Warszawie odbyło się spotkanie sprawozdawców z Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy (CLRAE) z przedstawicielami polskich korporacji samorządowych. Spotkanie

dotyczyło stanu przestrzegania Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, którą Polska ratyfikowała w 1993 r.

Monitorowanie stanu demokracji lokalnej i regionalnej w państwach członkowskich Rady Europy leży u podstaw działań politycznych Kongresu, których celem jest nawiązanie otwartego i konstruktywnego dialogu z władzami na szczeblu państwowym, regionalnym i lokalnym. Raport i rekomendacje ws. Karty są dokonywane co pięć lat.

W skład delegacji CLRAE weszło dwóch współsprawozdawców ds. demokracji lokalnej i regionalnej. Byli to: **Anders Knappe** (Szwecja) i **Andrew Boff** (Zjednoczone Królestwo), a także **Zoltán Szente**, członek Grupy Niezależnych Ekspertów ds. Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego (Węgry) oraz Sekretariatu Kongresu.

Podczas spotkania Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowali **Stanisław Jastrzębski**, Przewodniczący Zarządu Związku, Wójt Gminy Długosiodło, **Bogumiła Lewandowska-Siwiek**, Wiceprzewodnicząca Zarządu ZGWRP, Wójt Gminy Baranów, Zastępca Członka w Izbie Władz Lokalnych CLRAE oraz **Ewa Karczewska**, Zastępca Wójta Gminy Długosiodło.

Raport z oceny przestrzegania przez Polskę Karty i ocena stanu samorządów będą przez sprawozdawców prezentowane na najbliższej Sesji Kongresu i w tej sprawie Kongres przyjmie rezolucję i zalecenia. W Sesji uczestniczyć będzie przedstawiciel rządu polskiego i ambasador Polski przy Radzie Europy.

ALDA Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej uczestniczy także – jako członek – w działaniach Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Demokracji Lokalnej – ALDA. Jest to organizacja pozarządowa, promująca dobre zarządzanie i udział obywateli w działaniach na poziomie lokalnym i regionalnym. Koncentruje się w szczególności na współpracy między władzami samorządowymi i społeczeństwem obywatelskim. Stowarzyszenie powstało w 1999 r. z inicjatywy Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych – organu doradczego, reprezentującego władze lokalne i regionalne członków Rady Europy – w celu koordynowania i wspierania sieci Agencji Demokracji Lokalnej, która została ustanowiona na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku.

Fot. Archiwum ALDA. Zgromadzenie Ogólne ALDA 2024 r. ZGWRP reprezentował Leszek Świątalski, Dyrektor Biura Związku.

Leszek Świątalski, Dyrektor Biura ZGWRP, jako stały przedstawiciel Związku w ALDA, uczestniczył w dorocznym Zgromadzeniu Ogólnym Europejskiego Stowarzyszenia na rzecz Demokracji Lokalnej (ALDA), które odbyło się 13 maja 2024 r. w Barcelonie. Wydarzenie było okazją dla członków i partnerów do spotkań i wymiany doświadczeń. W jego trakcie wybrano nowy Zarząd i przewodniczącego ALDA. Podpisane zostało też Memorandum o porozumieniu między ALDA a Europejskim Komitetem Regionów, w którym ZGWRP posiada dwóch członków i tyluż zastępców członka. „Ten ceremonialny akt umocnił głęboki sojusz, stanowiący ważny krok naprzód w naszej wspólnej podróży ku jedności i postępowi” – podsumował Oriano Otočan, przewodniczący ALDA.

Inne międzynarodowe aktywności Związku

Delegacja ZGWRP w dniach 12-14 lutego 2024 r., na zaproszenie naszych partnerów z Rumunii, uczestniczyła w 27. Zwyczajnej Sesji Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Rumunii. Delegacji przewodniczył **Krzysztof Iwaniuk**, Przewodniczący ZGWRP, w asyście **Dariusza Strugały**, Wiceprzewodniczącego ZGWRP oraz **Leszka Świętalskiego**, Dyrektora Biura ZGWRP.

Udział przedstawicieli Związku w Zgromadzeniu Ogólnym Związku Gmin Rumunii był rewizytą, bowiem Przewodniczący Związku Gmin Rumunii – **Emil Draghici**, był gościem specjalnym zorganizowanego przez ZGWRP XX Kongresu Gmin Wiejskich, który odbył się w listopadzie 2023 w Jachrance.

Fot. Archiwum ZGWRP. Krzysztof Iwaniuk, Przewodniczący ZGWRP, w asyście Dariusza Strugały, Wiceprzewodniczącego ZGWRP oraz Leszka Świętalskiego, Dyrektora Biura ZGWRP. Dariusz Strugała zabrał głos w temacie rolnictwa, obszarów wiejskich oraz WPR, przedstawił historię reformy samorządowej w Polsce oraz współczesne funkcjonowanie, a szczególnie finansowanie gmin.

W Zgromadzeniu Ogólnym Związku Gmin Rumunii uczestniczyło ponad 500 przedstawicieli gmin. Gościem specjalnym wydarzenia był **Marcel Ciolacu**, Premier Rumunii, któremu przedstawiono także Delegację ZGWRP.

Osią przewodnią Zgromadzenia była planowana reforma podziału administracyjnego Rumunii, która wzbudza wielkie zainteresowanie i obawy oraz wywołuje gorące dyskusje wśród rumuńskich samorządowców. Wokół tego tematu zorganizowana została debata z udziałem przedstawicieli ZGWRP, obok których wypowiadali się także goście z Belgii, Francji i Niemiec. Zgromadzeni zapoznali się również z ideą utworzenia przedsięwzięcia nadawania tytułu „Wioska Europejska” na wzór „Europejskiej Stolicy Kultury”.

Rozmowy bezpośrednie przewodniczących **Emila Draghici’ego** i **Krzysztofa Iwaniuka** potwierdziły wolę dalszej współpracy pomiędzy Związkami. Przy okazji warto zwrócić uwagę, że przedstawiciele Związków Gmin z Rumunii i Polski współpracują także w ramach Europejskiego Komitetu Regionów, szczególnie w grupie politycznej European Alliance (Przymierze Europejskie), której są członkami.

20 lat w Unii Europejskiej

W Pałacu Staszica w Warszawie odbyła się konferencja pt. „Polska wieś i polskie rolnictwo – 20 lat w Unii Europejskiej”. Organizatorem wydarzenia, 27 maja 2024 r. był Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk (IRWiR PAN). Obecny na konferencji **Czesław Siekierski**, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił uwagę, że przemiany w rolnictwie przebiegły szybko. Sprawnie został przyjęty cały unijny dorobek prawny, dotyczący obszaru rolnictwa oraz powstały nowe instytucje: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i Agencja Rynku Rolnego. Szef resortu podkreślił przy tym ogromną zasługę w tych przemianach doradców, naukowców i instytucji pozarządowych. Dzięki temu – w jego opinii – proces wstąpienia do UE przebiegał spokojnie i sprawnie, choć oczywiście było wiele obaw.

Na konferencji ZGWRP reprezentowali **Stanisław Jastrzębski**, naonczas Wiceprzewodniczący Zarządu Związku oraz **Mariusz Marszał**, Doradca przewodniczącego Zarządu ZGWRP ds. legislacyjnych i programowych.

Ważniejsze prace analityczne i stanowiska w zakresie finansów gmin przygotowane przez Biuro ZGWRP w 2024 roku

Działalność Związku Gmin Wiejskich RP w zakresie analiz sytuacji finansowej gmin wiejskich, ocena skutków procedowanych aktów prawnych, przygotowanie postulatów w zakresie zmian w mechanizmach finansowania, przygotowanie projektów propozycji opinii, stanowisk i postulatów w zakresie finansów gmin z obszarami wiejskimi.

Działalność analityczną i projektową ze strony Biura Związku Gmin Wiejskich RP realizował **Bernard Sabura**, Specjalista ds. analiz finansów gmin i współpracy z samorządami, w ścisłej współpracy z Wiceprzewodniczącym Zarządu Związku **Jackiem Brygmanem** oraz w porozumieniu z Przewodniczącymi Związku. Zakres działalności obejmował m.in.:

- Pracę merytoryczną przedstawicieli ZGWRP w Zespole ds. Systemu Finansów Publicznych (Zespół Finansów) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. W pracach Zespołu w 2024 roku Związek reprezentował Wiceprzewodniczący **Jacek Brygman** wspierany merytorycznie przez **Bernarda Saburę** z Biura Związku. Posiedzenia Zespołu Finansów odbywały się 1-2 razy w miesiącu. Ich zadaniem było opiniowanie aktów prawnych oraz omawianie zagadnień istotnych dla finansów gmin wraz z prezentacją stanowisk Związku. Na każde spotkanie Zespołu Finansów specjalista przygotowywał uwagi i propozycje nt. opiniowanych aktów prawnych, będących przedmiotem posiedzeń, oraz analizy dotyczące kwestii finansowych, które stosownie do potrzeb wykorzystywał przedstawiciel ZGWRP podczas posiedzeń Zespołu.
- Czynne uczestnictwo w intensywnych pracach strony samorządowej i rządowej w zakresie procedowania **nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego**, która weszła w życie 1 stycznia 2025 roku.
- Przygotowywanie analiz i symulacji finansowych na potrzeby stanowisk i opinii ZGWRP oraz jako załączników pism do gmin, a także bieżące analizy wg potrzeb Biura i Zarządu Związku.

I. W 2024 roku największa aktywność zespołu analitycznego ze strony ZGWRP w zakresie finansów gmin wiejskich została poświęcona procedowaniu nowego mechanizmu finansowania jednostek samorządu terytorialnego.

- 1) Na początku 2024 roku przedstawiciele ZGWRP wypracowali skondensowane **kompedium**, obejmujące główne tezy wpływu zmian prawnych w zakresie podatków i dochodów JST dokonanych w ostatnich latach na sytuację finansową gmin wiejskich wraz ze stanowiskami ZGWRP oraz oczekiwaniami od nowego mechanizmu dochodów gmin. Materiał był rekomendowany Zarządowi Związku dla kształtowania postulatów, opinii i stanowisk ZGWRP.

Kompedium wpływ zmian prawnych na finanse gmin wiejskich oraz oczekiwania gmin wiejskich od nowego zapowiadanego mechanizmu finansowania JST.

Zmiany ustawowe w 2019 roku mające wpływ na dochody JST

Od roku 2019 następowały istotne zmiany w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych, gdzie uchwalono zmiany ustawy wprowadzające:

1. Ulgę dla młodych – „PIT zero” dla osób poniżej 26 roku życia – wprowadzona w drugiej połowie roku 2019.
2. Obniżenie stopy podatkowej podatku dochodowego z 18% do 17% oraz zwiększenie kosztów pracowniczych od roku 2020.

Skutek tych zmian (ubytków) dla gmin wiejskich w roku **2020** w dochodach z PIT był szacowany na łączną kwotę **1,023 mld zł** tj. ponad 11% szacowanych dochodów z udziału w PIT na rok **2020**.

Zmiany ustawowe w 2020 roku mające wpływ na dochody JST

We wrześniu 2020 roku Związek Gmin Wiejskich RP wyraził sprzeciw wobec zapisów projektowanej ustawy, która zakłada zwiększenie atrakcyjności opodatkowania w formie **ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych**, bez stosownej rekompensaty samorządom ubytków w dochodach podatkowych. Zmiany przede wszystkim polegały na podniesieniu limitu przychodów (z 250 tys. euro do 2 mln euro) warunkującego wybór ryczałtu. Zlikwidowaniu ulegała większość przypadków, w których określona działalność wyłączała dotychczas możliwość opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych oraz zmniejszała wysokości niektórych stawek ryczałtu. Zmiana przepisów dotycząca podatku ryczałtowego obniżyła o **3,4 mld zł** dochody podatkowe z PIT, w tym o **1,7 mld zł** spadek dochodów z PIT dla samorządów.

Projektowane przepisy nie zakładały również żadnych możliwych rekompensat samorządom z tytułu utraconych dochodów. Szacowny **łączny ubytek gmin wiejskich** w dochodach z udziału w podatku PIT w związku z wprowadzeniem ww. zmian ustawowych w roku **2021** był na poziomie ok. **1,4 mld zł**.

W 2021 roku były już zauważane w gminach z obszarami wiejskimi symptomy pogarszania się relacji dochodów bieżących do wydatków bieżących, pomimo wzrostu o 12% dochodów JST z tytułu udziału w dochodach z PIT. Z jednej strony mniejsze tempo wzrostu dochodów bieżących aniżeli wynikało to ze wzrostu płac i rozwoju gospodarczego, a z drugiej strony narastająca inflacja napędzana wzrostem cen nośników energii i materiałów spowodowały realny spadek nadwyżki operacyjnej w gminach wiejskich w roku 2021 w stosunku do roku poprzedniego.

Rewolucja w systemie dochodów samorządów od 2022 roku

W roku 2021 uchwalono radykalne zmiany ustawowe w **systemie podatków dochodowych i dochodów samorządowych w ramach Polskiego Ładu**, które weszły w życie **1 stycznia 2022 roku**.

1. W ramach pakietu ustaw Polskiego Ładu dokonano radykalnych zmian w systemie podatkowym m.in.:
 - wprowadzono wyższą kwotę wolnej od podatku PIT,
 - zmieniono zasady naliczania i odliczania od podatku składki zdrowotnej dla podatników PIT i ryczałtowców,
 - zmieniono progi i stawki podatkowe, które z góry zakładały znaczące obniżenie dochodów samorządów, gdzie szacowna strata gmin z obszarami wiejskimi to ponad 44 mld zł w ciągu dekady.
2. Z drugiej strony zmiany ustawy o dochodach JST, które były integralnie związane ze zmianami w podatkach dochodowych w ramach Programu Polski Ład, miały „niwelować” negatywne skutki dla samorządów z tytułu spadku w dochodach z tytułu udziału w podatku PIT od roku 2022. Projekt ustawy o zmianie ustawy o dochodach JST zakładał m.in.:

- Dochody JST z tytułu **udziału w PIT i CIT ogółem planowane przez Ministerstwo Finansów do realizacji w roku budżetowym, płatne w 12 równych ratach i korygowane różnicą (+/-)** między prognozą a wykonaniem z roku n-2.
- Wprowadzenie pojęcia **Kwota referencyjna** roku budżetowego jako sumy dochodów referencyjnych PIT i CIT z poprzedniego roku indeksowanych średnią geometryczną z ośmiu poprzednich lat dynamiki PKB, w cenach bieżących.
- Wprowadzenie **Subwencji rozwojowej** w kwocie 3 mld zł od 2023 roku indeksowanej średnią geometryczną z ośmiu lat dynamiki PKB, w cenach bieżących.
- Ustalenie dodatkowych dochodów z budżetu państwa w roku 2021 JST **8 mld zł**, jako **uzupełnienie subwencji ogólnej**, rekompensujące ubytki z tytułu spadku dochodów JST z udziału w podatkach dochodowych.

Przedstawiciele Związku Gmin Wiejskich RP, na każdym etapie konsultacji projektów rządowych w ramach Polskiego Ładu, wnosili szereg uwag i propozycji zmian, które były poparte analizami dochodów z PIT i CIT gmin przed i po zmianach. Ze względu na fakt, że niniejszy pakiet ustaw miał przez wiele najbliższych lat determinować poziom dochodów samorządów, w tym samorządów z obszarami wiejskimi, przedstawiciele ZGWRP wnosili do wszystkich stron procesu legislacyjnego, o wprowadzenie minimum trzech najistotniejszych zmian w ustawie o dochodach JST, które jednocześnie zabezpieczałyby dochody gmin o wysokich udziałach w podatkach dochodowych oraz gmin korzystających z systemu wyrównawczego. Proponowane zmiany to:

1. **Podwyższenie i urealnienie wyjściowej kwoty referencyjnej** na rok 2022, o której mowa w ustawie, w zakresie zwiększenia jej części referencyjnej dotyczącej kwoty dochodów JST z tytułu udziału w PIT.
2. **Zmiana sposobu rozdysponowywania części rozwojowej subwencji ogólnej**, o której mowa w ustawie, poprzez: zwiększenie kwoty podstawowej do 80% i jednocześnie usunięcie z ustawy premii aktywizacyjnej oraz zmianę kryteriów podziału premii inwestycyjnej na podział kwoty premii proporcjonalnie do długości dróg utwardzonych z uwzględnieniem ich standardu.
3. Wprowadzenie dla jednostek samorządowych dochodów z tytułu **udziału w dochodach z podatku ryczałtowego**, który był i jest wyłącznie dochodem budżetu państwa.

Doświadczenia z funkcjonowania od 2022 roku Polskiego Ładu w obliczu narastającej inflacji, wojny na Ukrainie, gwałtownego wzrostu cen energii potwierdzały, że nowe zasady ustalania dochodów dla gmin nie spełniły oczekiwań projektodawców i wymagały dodatkowych interwencji strony rządowej ze środków budżetu państwa w formie: tzw. „**dodatkowego PIT-u**” w 2022 roku (**13,7 mld zł**) oraz „**dodatkowej subwencji**” (**14 mld zł**) w 2023 roku, które to zaplanowano i uruchomiono *ad hoc* w trakcie bieżących lat budżetowych na zadania bieżące gmin, **dedykowane na następny rok budżetowy**.

Procedowane przez rząd w 2022 i 2023 roku zmiany „naprawcze” Polskiego Ładu w zakresie przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o dochodach JST prowadziły do:

- dalszego **realnego spadku dochodów własnych JST**,
- **ograniczenia samodzielności samorządów** w zakresie dochodów,
- braku możliwości **rzetelnego planowania budżetów rocznych** przez jednostki samorządowe.

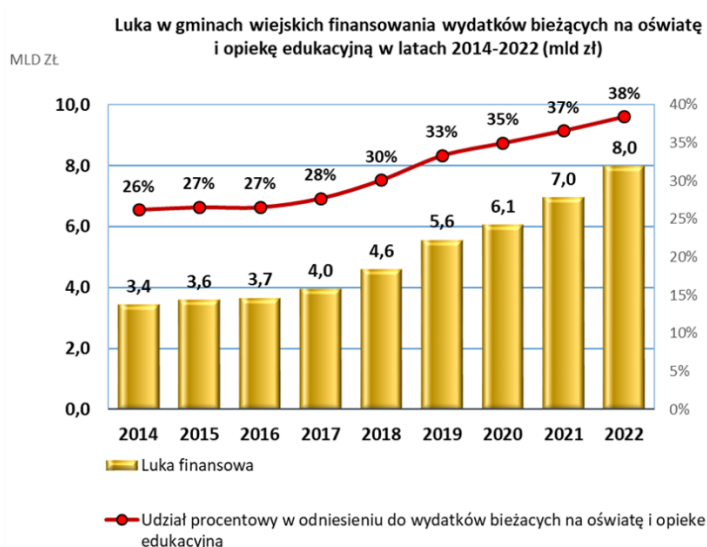
Zadaniem ekspertów Związku, zamiast systemu stabilizacyjnego dochodów gmin, wraz ze zmianą przepisów podatkowych (podatek PIT i podatek ryczałtowy) wdrożono system destabilizacyjny,

wymagający okresowego ręcznego ustalania dodatkowych dochodów JST i ich podziału pomiędzy jednostki samorządowe.

Czynniki mające negatywny wpływ na finanse gmin wiejskich to:

- Brak stabilizacji i przewidywalności dochodów gmin wynikający z nowego systemu finansowania JST z tytułu udziału w podatkach dochodowych.
- Gwałtowny wzrost nośników energii.
- Wzrost najniższego wynagrodzenia oraz pozostałych wynagrodzeń.
- Skokowy wzrost cen dóbr inwestycyjnych.
- Postępujące z roku na rok niedofinansowanie zadań oświatowych – powiększanie się luki w finansowaniu oświaty.
- Wielokrotny wzrost kosztów obsługi zadłużenia (odsetek) z tytułu wysokich stóp procentowych.
- Postępujący wzrost kosztów bieżących w wyniku presji transformacji energetycznej.
- Depopulacja i starzenie się społeczeństwa oraz marginalizacja gospodarcza gmin peryferyjnych

Oczekiwane kierunki zmian w finansowaniu obszarów wiejskich

W obliczu destabilizacji i niepewności dochodów gmin z obszarami wiejskimi w celu zapobieżenia ich zapaści finansowej oraz sukcesywnego pozbawiania samorządów samodzielności finansowej Związek Gmin Wiejskich RP postulował między innymi o:

- Podjęcie intensywnych prac nad nowym mechanizmem finansowania samorządów, który faktycznie zapewni jednostkom niezbędne, stabilne oraz przewidywalne w dłuższym okresie źródła dochodów własnych poprzez włączenie do dochodów JST kolejnych strumieni ze źródeł podatkowych – będących dochodami budżetu państwa, m.in. z podatku ryczałtowego i zwrotu z podatku VAT od zrealizowanych inwestycji gminnych.
- Dokonanie takich zmian, by nowy system finansowania zabezpieczał niezbędne środki, poprzez mechanizmy wyrównawcze, gminom o niskim potencjale społeczno-gospodarczym, zmarginalizowanym pod względem infrastrukturalnym i demograficznym.
- System finansowania oświaty w gminach, który powinien zapewnić m.in. pełne pokrycie wynagrodzeń wszystkich pracowników oświaty w ramach subwencji oświatowej w celu przeciwdziałania stałemu pogłębianiu się luki w finansowaniu gminnych zadań oświatowych z budżetu państwa.

- Wprowadzenie subwencji przedszkolnej, gdzie obecna dotacja pokrywa zaledwie w kilkunastu procentach koszty prowadzenia przedszkoli. W gminach wiejskich w ostatnich 20 latach odnotowano blisko 100% przyrost liczby dzieci w przedszkolach.
- Wprowadzenie subwencji drogowej – jako stałego mechanizmu finansowania części inwestycji drogowych.
- Utworzenie subwencji ekologicznej – jako rekompensaty utraconych możliwości rozwojowych gmin objętych różnymi formami ochrony środowiska.
- Rekompensowanie z budżetu państwa ubytków dochodów z tytułu ustawowych ulg i zwolnień w podatkach lokalnych.
- Wprowadzenie ograniczeń maksymalnych cen energii elektrycznej i nośników energii dla JST, które obecnie są często efektem pozycji monopolistycznej państwowych koncernów energetycznych.
- Opracowanie i wdrożenie przez instytucje państwowe kompleksowego programu wsparcia finansowego i merytorycznego samorządów oraz mieszkańców gmin z obszarami w zakresie transformacji energetycznej.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, niezmiennie, opowiadał się za pilnym podjęciem przez rząd działań i inicjatyw przeciwdziałających destabilizacji budżetów gminnych oraz pozbawianiu samorządów samodzielności finansowej poprzez zmniejszanie strumienia dochodów własnych JST, a także pogłębianiu dysproporcji w rozwoju infrastrukturalnym gmin z obszarami wiejskimi wskutek niedofinansowania zadań bieżących i inwestycyjnych.

- 2) Ocena sytuacji i postulaty Związku zawarte m.in. w *Kompendium* były prezentowane przez przedstawicieli Związku w ramach spotkań zarówno na posiedzeniach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz w panelach ekspertów na konferencjach dedykowanych finansom JST organizowanych m.in. przez Najwyższą Izbę Kontroli i Szkołę Główna Handlową w Warszawie.
- 3) W maju 2024 roku Ministerstwo Finansów przedstawiło prezentację ogólnych założeń projektu nowej ustawy o dochodach. Pomimo niewielu informacji zawartych w prezentacji specjalista Biura ZGWRP przygotował analizę symulacyjną obliczeń dla wszystkich gmin drażliwej kwestii – **liczby przeliczeniowej mieszkańców**. W piśmie do Ministerstwa Finansów zakwestionowano, na podstawie wspomnianej analizy, zasadność przyjętych determinant oraz postulowano o przedstawienie pełnych skutków finansowych dla każdej gminy nowego mechanizmu finansowania JST. Ostatecznie resort finansów zmienił tylko jedną z kwestionowanych determinant w przygotowanym projekcie ustawy z dnia 15 lipca 2024 roku.
- 4) W połowie lipca 2024 roku Ministerstwo Finansów przedstawiło do konsultacji projekt ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego strona samorządowa powołała grupę roboczą ekspertów do przygotowania uwag do projektu ustawy o dochodach JST oraz prowadzenia konsultacji ze specjalistami Ministerstwa Finansów. W skład zespołu ekspertów ze strony ZGWRP weszli: wiceprzewodniczący **Jacek Brygman** i specjalista **Bernard Sabura**, który m.in. przygotował dla zespołu arkusz symulacyjny liczby przeliczeniowej mieszkańców gmin pomocny dla oceny determinant. W toku intensywnych prac zespół ekspertów przygotował ok. 70 merytorycznych uwag i propozycji zmian do projektu ustawy, w tym

uwzględniających propozycje ZGWRP. Resort finansów w zasadzie odrzucił wszystkie propozycje ingerujące w zmianę ustalonych w projekcie ustawy podstaw mechanizmów finansowania JST. Uwzględniono jedynie uwagi porządkujące lub poprawiające błędne zapisy formalne oraz przyjęto, m.in. na wniosek przedstawicieli ZGWRP, limit minimalnego „uzysku” dochodów poszczególnych JST z tytułu wprowadzenia nowej ustawy o dochodach JST. Ostatecznie, po spotkaniach strony samorządowej z Ministerstwem Finansów, które było nieustępliwe w kwestii kształtu mechanizmu finansowania samorządów oraz wobec tego, że zapisy nowej ustawy o dochodach JST dawały gminom znaczący wzrost dochodów w 2025 roku w stosunku do „starej” ustawy, strona samorządowa podjęła decyzję o zaopiniowaniu projektu ustawy pozytywnie z uwagami i oczekiwaniami regularnego monitoringu przez resort finansów skutków wprowadzenia nowych regulacji. Zarząd Związku nadal podtrzymywał w swych stanowiskach potrzebę uregulowania nierozwiązanej kwestii niedofinansowania oświaty i zadań zleconych oraz oczekiwanie zwiększenia puli środków na potrzeby rozwojowe obszarów wiejskich, szczególnie tam, gdzie występują ciągle duże problemy w zakresie infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej. **Szczególnie jaskrawo uwypukliły się niedomagania i słabości określenia tzw. potrzeb finansowych zadań oświatowych. To właśnie mylnie – naszym zdaniem – podejście do „potrzeb” nie tylko nie spowodowało złagodzenia (zmniejszenia) luki w finansowaniu oświaty, ale wręcz ją jeszcze pogłębiło.**

II. Inne ważniejsze prace związane z przygotowaniem opinii i analiz dotyczących finansów gmin wiejskich.

- **Analiza wydatków bieżących płac nauczycieli w stosunku do subwencji oświatowej.**
Na potrzeby prac Zarządu Związku w sprawie oceny sytuacji: w jakiej mierze subwencja pokrywa płace nauczycieli – Biuro ZGWRP sporządziło odpowiednią analizę porównawczą. Analiza ta wykazała, że w roku 2023 na 1498 gmin wiejskich w 194 gminach (19%) subwencja oświatowa nie wystarczyła nawet na pokrycie kosztów wynagrodzeń nauczycieli; odpowiednio w gminach miejsko-wiejskich dotyczy to 14% jednostek. W zdecydowanej większości gmin subwencja oświatowa pokrywała wynagrodzenia nauczycieli, co oznacza, że postulaty Związku o zwiększenie subwencji powinny wynikać z uwzględnienia innych istotnych wydatków oświatowych gmin, które wpływają na lukę w finansowaniu oświaty.
- **Analiza symulacyjna podziału dodatkowych środków („kroplówki” kwoty 10 mld zł) na uzupełnienie dochodów gmin z zapewnieniem minimalnych kwot dopłat dla małych gmin.**
Na potrzeby ustalenia stanowiska Zarządu Związku w sprawie podziału dodatkowych środków na uzupełnienie dochodów JST w 2024 opracowano wielowariantową analizę skutków dla gmin podziału 10 mld zł. Jedną z opcji tego podziału była rozpatrywana propozycja Przewodniczącego Związku, dotycząca zapewnienia minimalnych kwot uzupełnienia dochodów dla poszczególnych gmin przy rozdziale dodatkowych środków dla samorządów, gdzie minimalne kwoty dofinansowania wyniosłyby dla gmin, w zależności od liczby mieszkańców jednostki:
 - do 5 tys. mieszkańców – 1 mln zł,
 - 5-10 tys. mieszkańców – 1,5 mln zł,
 - powyżej 10 tys. mieszkańców – 2 mln zł.

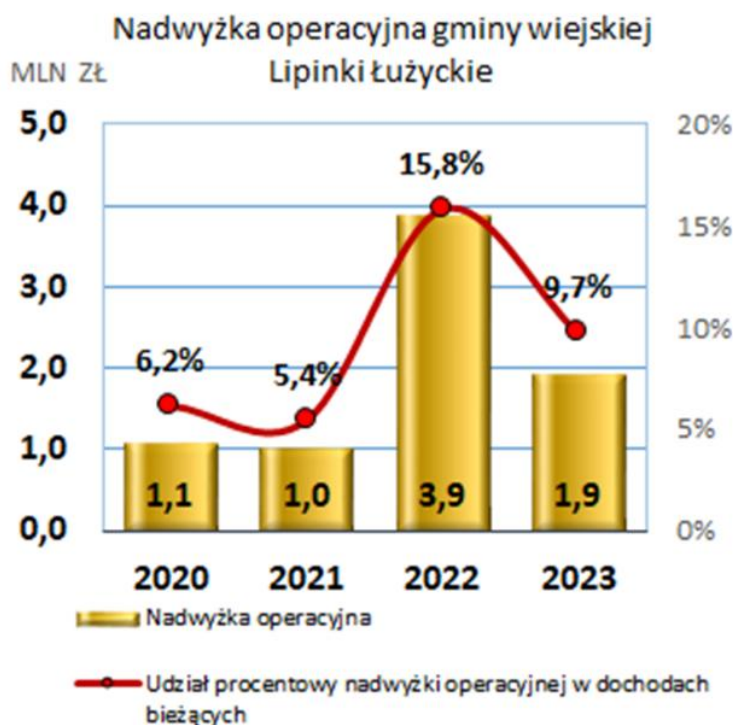
Ostatecznie Zarząd Związku przyjął powyższą propozycję podziału dodatkowych środków, zapewniającą minimalne kwoty uzupełnienia dochodów dla poszczególnych gmin, jako bardzo korzystne rozwiązanie dla gmin o niskich dochodach z PIT. Zarząd o taki podział wnioskował w pismach do Ministerstwa Finansów i Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Ostateczny podział 10 mld zł pomiędzy JST został dokonany z gwarancją minimalnych kwot dla gmin, **zgodnie z propozycją Zarządu Związku Gmin Wiejskich RP.**

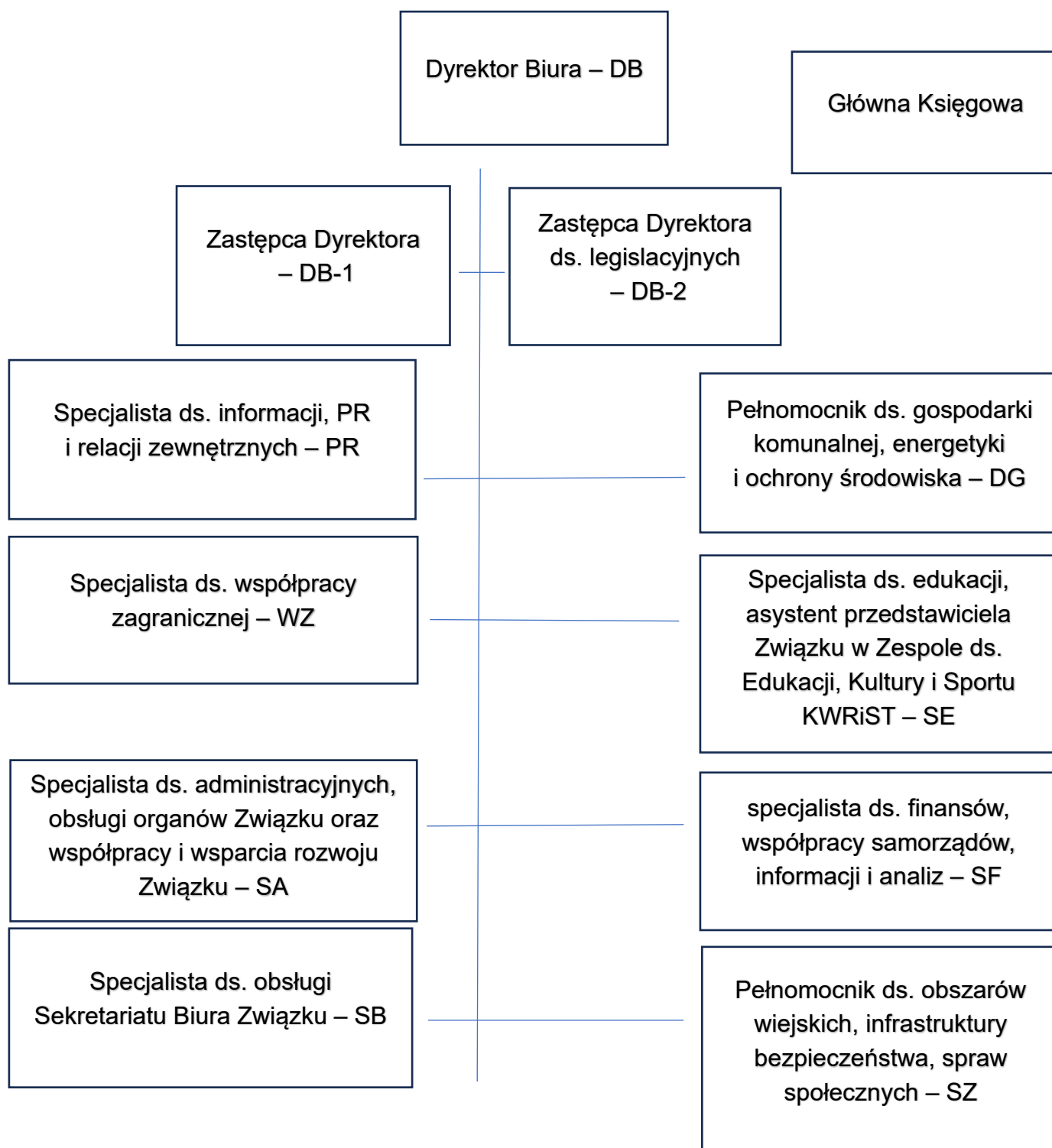
- Indywidualne analizy finansów gmin, grafiki analiz finansów gmin zamieszczane w dokumentach, zawierające informacje związane z sytuacją finansową danej gminy oraz zakresem działalności Związku.

W ramach współpracy i kontaktów z gminami, np. w celu zachęcenia gmin do wstąpienia lub przeciwdziałania wystąpieniom ze Związku przygotowane zostały projekty pism wraz z analitycznymi grafikami finansowymi lub prezentacje graficzne finansów gminy – jako załączniki stosownych pism adresowanych do władz gminy.

Obrazuje to poniższy wykres dot. Gminy Lipniki Łużyckie.

Schemat organizacyjny Biura ZGWRP

Sprawy członkowskie w 2024 roku

Gminy, które wstąpiły do Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2024 roku

Lp.	gmina	rodzaj	województwo	powiat
1.	Ciechanów	gm. w.	mazowieckie	ciechanowski
2.	Galewice	gm. w.	łódzkie	wieruszowski
3.	Kraśnik	gm. w.	lubelskie	kraśnicki
4.	Krzęcin	gm. w.	zachodniopomorskie	choszczeński
5.	Latowicz	gm. m-w.	mazowieckie	miński
6.	Malechowo	gm. w.	zachodniopomorskie	sławieński
7.	Postomino	gm. w.	zachodniopomorskie	sławieński
8.	Przybiernów	gm. w.	zachodniopomorskie	goleniowski
9.	Radziejowice	gm. w.	mazowieckie	żyrardowski
10.	Sianów	gm. m-w.	zachodniopomorskie	koszaliński
11.	Smółdzino	gm. w.	pomorskie	słupski
12.	Świerklaniec	gm. w.	śląskie	tarnogórski
13.	Świeszyno	gm. w.	zachodniopomorskie	koszaliński
14.	Waganiec	gm. w.	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski
15.	Żary	gm. w.	lubuskie	żarski

Gminy, które wystąpiły do Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w 2024 roku

Lp.	gmina	rodzaj	województwo	powiat
1.	Czernichów	gm. w.	małopolskie	krakowski
2.	Dydnia	gm. w.	podkarpackie	brzozowski
3.	Stare Miasto	gm. w.	wielkopolskie	koniński
4.	Zielonki	gm. w.	małopolskie	krakowski

Wykaz Gmin Członkowskich Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Liczba Członków ZGWRP: 655 gmin – stan na 31 grudnia 2024 r.

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
1	1	dolnośląskie	bolesławiecki	gm. w.	Gromadka
2	2	dolnośląskie	bolesławiecki	gm. w.	Osiecznica
3	3	dolnośląskie	bolesławiecki	gm. w.	Warta Bolesławiecka
4	4	dolnośląskie	gólogowski	gm. w.	Głogów
5	5	dolnośląskie	gólogowski	gm. w.	Jerzmanowa
6	6	dolnośląskie	gólogowski	gm. w.	Kotla
7	7	dolnośląskie	gólogowski	gm. w.	Pęcław
8	8	dolnośląskie	gólogowski	gm. w.	Żukowice
9	9	dolnośląskie	jaworski	gm. w.	Męcinka
10	10	dolnośląskie	jaworski	gm. w.	Paszowice
11	11	dolnośląskie	jaworski	gm. w.	Wądroże Wielkie
12	12	dolnośląskie	kamienno-górski	gm. w.	Marciszów
13	13	dolnośląskie	kłodzki	gm. m- w.	Bystrzyca Kłodzka
14	14	dolnośląskie	kłodzki	gm. w.	Kłodzko
15	15	dolnośląskie	kłodzki	gm. w.	Lewin Kłodzki
16	16	dolnośląskie	kłodzki	gm. w.	Nowa Ruda
17	17	dolnośląskie	kłodzki	gm. m- w.	Radków
18	18	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Chojnów
19	19	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Krotoszyce
20	20	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Kunice
21	21	dolnośląskie	legnicki	gm. w.	Miłkowice
22	22	dolnośląskie	lubiński	gm. w.	Lubin
23	23	dolnośląskie	oleśnicki	gm. m- w.	Bierutów
24	24	dolnośląskie	oleśnicki	gm. w.	Dobroszyce

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
25	25	dolnośląskie	oleśnicki	gm. w.	Dziadowa Kłoda
26	26	dolnośląskie	oleśnicki	gm. w.	Oleśnica
27	27	dolnośląskie	oławski	gm. w.	Oława
28	28	dolnośląskie	polkowicki	gm. w.	Gaworzyce
29	29	dolnośląskie	polkowicki	gm. w.	Grębocice
30	30	dolnośląskie	polkowicki	gm. w.	Radwanice
31	31	dolnośląskie	strzeliński	gm. w.	Borów
32	32	dolnośląskie	strzeliński	gm. w.	Kondratowice
33	33	dolnośląskie	strzeliński	gm. w.	Przeworno
34	34	dolnośląskie	średzki	gm. w.	Kostomłoty
35	35	dolnośląskie	średzki	gm. m- w.	Środa Śląska
36	36	dolnośląskie	średzki	gm. w.	Udanin
37	37	dolnośląskie	świdnicki	gm. w.	Dobromierz
38	38	dolnośląskie	świdnicki	gm. m- w.	Jaworzyna Śląska
39	39	dolnośląskie	świdnicki	gm. w.	Marcinowice
40	40	dolnośląskie	świdnicki	gm. w.	Świdnica
41	41	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. w.	Czarny Bór
42	42	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. m- w.	Mieroszów
43	43	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. w.	Stare Bogaczowice
44	44	dolnośląskie	wałbrzyski	gm. w.	Walim
45	45	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Czernica
46	46	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Długołęka
47	47	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Kobierzyce
48	48	dolnośląskie	wrocławski	gm. w.	Żórawina

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
49	49	dolnośląskie	ząbkowicki	gm. w.	Stoszowice
50	50	dolnośląskie	zgorzelecki	gm. w.	Sulików
51	51	dolnośląskie	zgorzelecki	gm. w.	Zgorzelec
52	52	dolnośląskie	złotoryjski	gm. w.	Pielgrzymka
53	53	dolnośląskie	złotoryjski	gm. w.	Zagrodno
54	54	dolnośląskie	złotoryjski	gm. w.	Złotoryja
55	1	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	gm. w.	Koneck
56	2	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	gm. w.	Waganiec
57	3	kujawsko-pomorskie	aleksandrowski	gm. w.	Zakrzewo
58	4	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Bartniczka
59	5	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Bobrowo
60	6	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Brodnica
61	7	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Brzozie
62	8	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. m-w.	Jabłonowo Pomorskie
63	9	kujawsko-pomorskie	brodnicki	gm. w.	Osiek
64	10	kujawsko-pomorskie	bydgoski	gm. w.	Białe Błota
65	11	kujawsko-pomorskie	bydgoski	gm. w.	Dąbrowa Chełmińska
66	12	kujawsko-pomorskie	bydgoski	gm. w.	Dobrcz
67	13	kujawsko-pomorskie	chełmiński	gm. w.	Chełmno
68	14	kujawsko-pomorskie	chełmiński	gm. w.	Stolno
69	15	kujawsko-pomorskie	golubsko-dobrzyński	gm. m-w.	Kowalewo Pomorskie
70	16	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. w.	Gruta
71	17	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. m-w.	Łasin
72	18	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. m-w.	Radzyń Chełmiński
73	19	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. w.	Rogóżno
74	20	kujawsko-pomorskie	grudziądzki	gm. w.	Świecie nad Osą
75	21	kujawsko-pomorskie	inowrocławski	gm. m-w.	Gniewkowo
76	22	kujawsko-pomorskie	inowrocławski	gm. w.	Inowrocław

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
77	23	kujawsko-pomorskie	inowrocławski	gm. w.	Rojewo
78	24	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. w.	Chrostkowo
79	25	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. m-w.	Dobrzyń nad Wisłą
80	26	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. w.	Lipno
81	27	kujawsko-pomorskie	lipnowski	gm. w.	Wielgie
82	28	kujawsko-pomorskie	mogileński	gm. w.	Dąbrowa
83	29	kujawsko-pomorskie	nakielski	gm. w.	Sadki
84	30	kujawsko-pomorskie	radziejowski	gm. w.	Osiężciny
85	31	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Rogowo
86	32	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Rypin
87	33	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Skrwilno
88	34	kujawsko-pomorskie	rypiński	gm. w.	Wąpielsk
89	35	kujawsko-pomorskie	sępoleński	gm. w.	Sośno
90	36	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Bukowiec
91	37	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Dragacz
92	38	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Lniano
93	39	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Pruszcz
94	40	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Świekatowo
95	41	kujawsko-pomorskie	świecki	gm. w.	Warlubie
96	42	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Chełmża
97	43	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Czernikowo
98	44	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Lubicz
99	45	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Łubianka
100	46	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Łysomice
101	47	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Obrowo
102	48	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Wielka Nieszawka
103	49	kujawsko-pomorskie	toruński	gm. w.	Zławieś Wielka
104	50	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Cekcyn

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
105	51	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Gostycyn
106	52	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Kęsowo
107	53	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Lubiewo
108	54	kujawsko-pomorskie	tucholski	gm. w.	Śliwice
109	55	kujawsko-pomorskie	wąbrzeski	gm. w.	Dębowa Łąka
110	56	kujawsko-pomorskie	wąbrzeski	gm. w.	Płużnica
111	57	kujawsko-pomorskie	wąbrzeski	gm. w.	Ryńsk
112	58	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Baruchowo
113	59	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Boniewo
114	60	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. m-w.	Brześć Kujawski
115	61	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Fabianki
116	62	kujawsko-pomorskie	włocławski	gm. w.	Lubanie
117	63	kujawsko-pomorskie	żniński	gm. w.	Gąsawa
118	1	lubelskie	białski	gm. w.	Biała Podlaska
119	2	lubelskie	białski	gm. w.	Drelów
120	3	lubelskie	białski	gm. w.	Janów Podlaski
121	4	lubelskie	białski	gm. w.	Kodeń
122	5	lubelskie	białski	gm. w.	Konstantynów
123	6	lubelskie	białski	gm. w.	Międzyrzec Podlaski
124	7	lubelskie	białski	gm. w.	Piszczac
125	8	lubelskie	białski	gm. w.	Terespol
126	9	lubelskie	białski	gm. w.	Tuczna
127	10	lubelskie	białski	gm. w.	Wisznice
128	11	lubelskie	białski	gm. w.	Zalesie
129	12	lubelskie	biłgorajski	gm. w.	Biszcza
130	13	lubelskie	biłgorajski	gm. w.	Potok Górny
131	14	lubelskie	chełmski	gm. w.	Białopole
132	15	lubelskie	chełmski	gm. w.	Chełm

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
133	16	lubelskie	chełmski	gm. w.	Dubienka
134	17	lubelskie	chełmski	gm. w.	Leśniowice
135	18	lubelskie	janowski	gm. m-w.	Modliborzyce
136	19	lubelskie	krasnostawski	gm. w.	Krasnystaw
137	20	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Gościeradów
138	21	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Kraśnik
139	22	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Szastarka
140	23	lubelskie	kraśnicki	gm. w.	Trzydnik Duży
141	24	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Abramów
142	25	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Firlej
143	26	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Lubartów
144	27	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Niedźwiada
145	28	lubelskie	lubartowski	gm. w.	Ostrówek
146	29	lubelskie	lubelski	gm. w.	Garbów
147	30	lubelskie	lubelski	gm. w.	Strzyżewice
148	31	lubelskie	lubelski	gm. w.	Wólka
149	32	lubelskie	łęczyński	gm. w.	Spiczyn
150	33	lubelskie	łukowski	gm. w.	Łuków
151	34	lubelskie	łukowski	gm. w.	Stoczek Łukowski
152	35	lubelskie	puławski	gm. w.	Końskowola
153	36	lubelskie	puławski	gm. w.	Żyrzyn
154	37	lubelskie	rycki	gm. w.	Kłoczew
155	38	lubelskie	świdnicki	gm. w.	Mełgiew
156	39	lubelskie	włodawski	gm. w.	Hanna
157	40	lubelskie	zamojski	gm. w.	Komarów-Osada
158	41	lubelskie	zamojski	gm. w.	Skierbieszów
159	1	lubuskie	krośnieński	gm. w.	Bobrowice
160	2	lubuskie	krośnieński	gm. w.	Bytnica

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
161	3	lubuskie	międzyrzecki	gm. w.	Przytoczna
162	4	lubuskie	międzyrzecki	gm. w.	Pszczew
163	5	lubuskie	strzelecko-drezdenecki	gm. w.	Zwierzyn
164	6	lubuskie	świebodziński	gm. w.	Lubrza
165	7	lubuskie	świebodziński	gm. w.	Łagów
166	8	lubuskie	świebodziński	gm. w.	Skąpe
167	9	lubuskie	zielonogórski	gm. m-w.	Babimost
168	10	lubuskie	zielonogórski	gm. m-w.	Kargowa
169	11	lubuskie	zielonogórski	gm. w.	Świdnica
170	12	lubuskie	zielonogórski	gm. w.	Trzebiechów
171	13	lubuskie	żagański	gm. m-w.	Małomice
172	14	lubuskie	żagański	gm. w.	Niegostawice
173	15	lubuskie	żarski	gm. w.	Lipinki Łużyckie
174	16	lubuskie	żarski	gm. w.	Żary
175	1	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Drużbice
176	2	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Kleszczów
177	3	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Rusiec
178	4	łódzkie	bełchatowski	gm. w.	Szczerców
179	5	łódzkie	brzeziński	gm. w.	Dmosin
180	6	łódzkie	brzeziński	gm. w.	Jeżów
181	7	łódzkie	brzeziński	gm. w.	Rogów
182	8	łódzkie	kutnowski	gm. w.	Oporów
183	9	łódzkie	łęczycki	gm. w.	Góra Świętej Małgorzaty
184	10	łódzkie	łęczycki	gm. w.	Witonia
185	11	łódzkie	łowicki	gm. w.	Domaniewice
186	12	łódzkie	łowicki	gm. w.	Kiernozia
187	13	łódzkie	łowicki	gm. w.	Kocierzew Południowy
188	14	łódzkie	łowicki	gm. w.	Łowicz

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
189	15	łódzkie	łowicki	gm. w.	Nieborów
190	16	łódzkie	łowicki	gm. w.	Zduny
191	17	łódzkie	łódzki wschodni	gm. w.	Andrespol
192	18	łódzkie	łódzki wschodni	gm. w.	Brójce
193	19	łódzkie	łódzki wschodni	gm. w.	Nowosolna
194	20	łódzkie	łódzki wschodni	gm. m-w.	Rzgów
195	21	łódzkie	opoczyński	gm. w.	Mniszków
196	22	łódzkie	opoczyński	gm. w.	Paradyż
197	23	łódzkie	opoczyński	gm. w.	Poświętne
198	24	łódzkie	pabianicki	gm. w.	Dłutów
199	25	łódzkie	pabianicki	gm. w.	Dobroń
200	26	łódzkie	pabianicki	gm. w.	Lutomiersk
201	27	łódzkie	pajęczański	gm. m-w.	Pajęczno
202	28	łódzkie	pajęczański	gm. w.	Rząśnia
203	29	łódzkie	pajęczański	gm. w.	Sulmierzyce
204	30	łódzkie	piotrkowski	gm. w.	Grabica
205	31	łódzkie	piotrkowski	gm. w.	Łęki Szlacheckie
206	32	łódzkie	piotrkowski	gm. w.	Rozprza
207	33	łódzkie	poddębicki	gm. w.	Pęczniew
208	34	łódzkie	poddębicki	gm. m-w.	Poddębice
209	35	łódzkie	poddębicki	gm. w.	Wartkowice
210	36	łódzkie	poddębicki	gm. w.	Zadzim
211	37	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Gidle
212	38	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Gomunice
213	39	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Kodrąb
214	40	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Ładzice
215	41	łódzkie	radomszczański	gm. w.	Żytno
216	42	łódzkie	rawski	gm. m-w.	Biała Rawska

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
217	43	łódzkie	rawski	gm. w.	Cielądz
218	44	łódzkie	rawski	gm. w.	Rawa Mazowiecka
219	45	łódzkie	rawski	gm. w.	Regnów
220	46	łódzkie	rawski	gm. w.	Sadkowice
221	47	łódzkie	sieradzki	gm. m- w.	Błaszki
222	48	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Brzeźnio
223	49	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Burzenin
224	50	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Goszczanów
225	51	łódzkie	sieradzki	gm. w.	Klonowa
226	52	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Głuchów
227	53	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Godzianów
228	54	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Kowiesy
229	55	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Lipce Reymontowskie
230	56	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Maków
231	57	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Nowy Kawęczyn
232	58	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Skierniewice
233	59	łódzkie	skierniewicki	gm. w.	Słupia
234	60	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Budziszewice
235	61	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Czerniewice
236	62	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Inowódz
237	63	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Lubochnia
238	64	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Rokiciny
239	65	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Rzeczyca
240	66	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Tomaszów Mazowiecki
241	67	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Ujazd
242	68	łódzkie	tomaszowski	gm. w.	Żelechlinek
243	69	łódzkie	wieluński	gm. w.	Biała
244	70	łódzkie	wieluński	gm. w.	Konopnica

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
245	71	łódzkie	wieluński	gm. w.	Mokrsko
246	72	łódzkie	wieluński	gm. w.	Pątnów
247	73	łódzkie	wieruszowski	gm. w.	Galewice
248	74	łódzkie	zduńskowski	gm. m- w.	Szadek
249	75	łódzkie	zduńskowski	gm. w.	Zduńska Wola
250	76	łódzkie	zgierski	gm. w.	Głowno
251	77	łódzkie	zgierski	gm. w.	Ozorków
252	78	łódzkie	zgierski	gm. w.	Parzęczew
253	79	łódzkie	zgierski	gm. m- w.	Stryków
254	80	łódzkie	zgierski	gm. w.	Zgierz
255	1	małopolskie	bocheński	gm. w.	Rzezawa
256	2	małopolskie	brzeski	gm. w.	Iwkowa
257	3	małopolskie	brzeski	gm. w.	Szczurowa
258	4	małopolskie	chrzanowski	gm. w.	Babice
259	5	małopolskie	dąbrowski	gm. w.	Mędrzechów
260	6	małopolskie	dąbrowski	gm. w.	Olesno
261	7	małopolskie	dąbrowski	gm. w.	Radgoszcz
262	8	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Moszczenica
263	9	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Ropa
264	10	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Sękowa
265	11	małopolskie	gorlicki	gm. w.	Uście Gorlickie
266	12	małopolskie	limanowski	gm. w.	Dobra
267	13	małopolskie	limanowski	gm. w.	Jodłownik
268	14	małopolskie	limanowski	gm. w.	Słupnice
269	15	małopolskie	miechowski	gm. w.	Gołcza
270	16	małopolskie	miechowski	gm. w.	Książ Wielki
271	17	małopolskie	myślenicki	gm. w.	Raciechowice
272	18	małopolskie	nowosądecki	gm. w.	Korzenna

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
273	19	małopolskie	nowosądecki	gm. w.	Łososina Dolna
274	20	małopolskie	nowotarski	gm. w.	Jabłonka
275	21	małopolskie	nowotarski	gm. w.	Lipnica Wielka
276	22	małopolskie	nowotarski	gm. w.	Ochoznica Dolna
277	23	małopolskie	proszowicki	gm. w.	Koniusza
278	24	małopolskie	proszowicki	gm. m- w.	Koszyce
279	25	małopolskie	tarnowski	gm. m- w.	Ciężkowice
280	26	małopolskie	tarnowski	gm. w.	Tarnów
281	27	małopolskie	wielicki	gm. w.	Biskupice
282	28	małopolskie	wielicki	gm. w.	Kłaj
283	1	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Ciechanów
284	2	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Gołmin- Ośrodek
285	3	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Grudusk
286	4	mazowieckie	ciechanowski	gm. w.	Opinogóra Górna
287	5	mazowieckie	garwoliński	gm. w.	Sobolew
288	6	mazowieckie	gostyniński	gm. w.	Gostynin
289	7	mazowieckie	gostyniński	gm. w.	Sanniki
290	8	mazowieckie	gostyniński	gm. w.	Szczawin Kościelny
291	9	mazowieckie	grodziski	gm. w.	Jaktorów
292	10	mazowieckie	grodziski	gm. w.	Żabia Wola
293	11	mazowieckie	grójecki	gm. w.	Belsk Duży
294	12	mazowieckie	grójecki	gm. w.	Jasieniec
295	13	mazowieckie	grójecki	gm. w.	Pniewy
296	14	mazowieckie	legionowski	gm. w.	Jabłonna
297	15	mazowieckie	legionowski	gm. w.	Nieporęt
298	16	mazowieckie	legionowski	gm. m- w.	Serock
299	17	mazowieckie	legionowski	gm. w.	Wieliszew
300	18	mazowieckie	łosicki	gm. w.	Husław

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
301	19	mazowieckie	łosicki	gm. w.	Olszanka
302	20	mazowieckie	łosicki	gm. w.	Sarnaki
303	21	mazowieckie	makowski	gm. w.	Sypniewo
304	22	mazowieckie	miński	gm. w.	Cegłów
305	23	mazowieckie	miński	gm. w.	Dębe Wielkie
306	24	mazowieckie	miński	gm. w.	Jakubów
307	25	mazowieckie	miński	gm. m- w.	Kałużyn
308	26	mazowieckie	miński	gm. m- w.	Latowicz
309	27	mazowieckie	miński	gm. w.	Mińsk Mazowiecki
310	28	mazowieckie	miński	gm. m- w.	Mrozy
311	29	mazowieckie	miński	gm. w.	Siennica
312	30	mazowieckie	miński	gm. w.	Stanisławów
313	31	mazowieckie	mławski	gm. w.	Szreńsk
314	32	mazowieckie	mławski	gm. w.	Wieczfnia Kościelna
315	33	mazowieckie	nowodworski	gm. w.	Czosnów
316	34	mazowieckie	nowodworski	gm. m- w.	Nasielsk
317	35	mazowieckie	nowodworski	gm. w.	Pomieczówek
318	36	mazowieckie	nowodworski	gm. m- w.	Zakroczym
319	37	mazowieckie	ostrolęcki	gm. w.	Łyse
320	38	mazowieckie	ostrolęcki	gm. w.	Rzekuń
321	39	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Andrzejewo
322	40	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Małkinia Górna
323	41	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Szulborze Wielkie
324	42	mazowieckie	ostrowski	gm. w.	Wąsewo
325	43	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Celestynów
326	44	mazowieckie	otwocki	gm. m- w.	Karczew
327	45	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Koźbiel
328	46	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Sobienie- Jezioro

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
329	47	mazowieckie	otwocki	gm. w.	Wiązowna
330	48	mazowieckie	piaseczyński	gm. m- w.	Góra Kalwaria
331	49	mazowieckie	piaseczyński	gm. w.	Lesznowola
332	50	mazowieckie	piaseczyński	gm. w.	Prażmów
333	51	mazowieckie	piaseczyński	gm. m- w.	Tarczyn
334	52	mazowieckie	płocki	gm. w.	Bodzanów
335	53	mazowieckie	płocki	gm. w.	Brudzeń Duży
336	54	mazowieckie	płocki	gm. w.	Bulkowo
337	55	mazowieckie	płocki	gm. m- w.	Drobin
338	56	mazowieckie	płocki	gm. w.	Łąck
339	57	mazowieckie	płocki	gm. w.	Mała Wieś
340	58	mazowieckie	płocki	gm. w.	Radzanowo
341	59	mazowieckie	płocki	gm. w.	Słubice
342	60	mazowieckie	płocki	gm. w.	Słupno
343	61	mazowieckie	płocki	gm. m- w.	Wyszogród
344	62	mazowieckie	płoński	gm. w.	Naruszewo
345	63	mazowieckie	płoński	gm. w.	Płońsk
346	64	mazowieckie	płoński	gm. w.	Raciąż
347	65	mazowieckie	płoński	gm. w.	Załuski
348	66	mazowieckie	pruszkowski	gm. w.	Michałowice
349	67	mazowieckie	przasnyski	gm. w.	Przasnysz
350	68	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Borkowice
351	69	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Gielniów
352	70	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Odrzywół
353	71	mazowieckie	przysuski	gm. w.	Wieniawa
354	72	mazowieckie	pułtowski	gm. w.	Świercze
355	73	mazowieckie	pułtowski	gm. w.	Winnica
356	74	mazowieckie	radomski	gm. w.	Przytyk

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
357	75	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Kotuń
358	76	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Przesmyki
359	77	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Wiśniew
360	78	mazowieckie	siedlecki	gm. w.	Wodynie
361	79	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Itów
362	80	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Młodzieszyn
363	81	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Nowa Sucha
364	82	mazowieckie	sochaczewski	gm. w.	Teresin
365	83	mazowieckie	sokołowski	gm. w.	Repki
366	84	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. w.	Izabelin
367	85	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. w.	Kampinos
368	86	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. m- w.	Łomianki
369	87	mazowieckie	warszawski zachodni	gm. w.	Stare Babice
370	88	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Grębków
371	89	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Liw
372	90	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Sadowne
373	91	mazowieckie	węgrowski	gm. w.	Stoczek
374	92	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Dąbrówka
375	93	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Jadów
376	94	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Klembów
377	95	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Poświętne
378	96	mazowieckie	wołomiński	gm. w.	Strachówka
379	97	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Brańszczyk
380	98	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Długosiodło
381	99	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Rząśnik
382	100	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Somianka
383	101	mazowieckie	wyszkowski	gm. w.	Zabrodzie
384	102	mazowieckie	żyrardowski	gm. m- w.	Mszczonów

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
385	103	mazowieckie	żyrardowski	gm. w.	Puszcza Mariańska
386	104	mazowieckie	żyrardowski	gm. w.	Radziejowice
387	1	opolskie	brzeski	gm. w.	Skarbimierz
388	2	opolskie	kluczborski	gm. m- w.	Byczyna
389	3	opolskie	namysłowski	gm. w.	Pokój
390	4	opolskie	namysłowski	gm. w.	Świerczów
391	5	opolskie	oleski	gm. w.	Radłów
392	6	opolskie	oleski	gm. w.	Rudniki
393	7	opolskie	oleski	gm. w.	Zębowice
394	8	opolskie	opolski	gm. w.	Dobrzeń Wielki
395	9	opolskie	opolski	gm. w.	Popielów
396	10	opolskie	prudnicki	gm. w.	Lubrza
397	1	podkarpackie	bieszczadzki	gm. w.	Lutowiska
398	2	podkarpackie	jarosławski	gm. w.	Pawłosiów
399	3	podkarpackie	jarosławski	gm. w.	Radymno
400	4	podkarpackie	jarosławski	gm. w.	Rokietnica
401	5	podkarpackie	jasielski	gm. w.	Skołyszyn
402	6	podkarpackie	krośnieński	gm. w.	Chorkówka
403	7	podkarpackie	krośnieński	gm. w.	Korczyna
404	8	podkarpackie	krośnieński	gm. w.	Miejsce Piastowe
405	9	podkarpackie	leski	gm. w.	Baligród
406	10	podkarpackie	leski	gm. w.	Cisna
407	11	podkarpackie	leżajski	gm. w.	Leżajsk
408	12	podkarpackie	mielecki	gm. w.	Tuszów Narodowy
409	13	podkarpackie	niżański	gm. w.	Harasiuki
410	14	podkarpackie	przeworski	gm. w.	Gać
411	15	podkarpackie	przeworski	gm. w.	Zarzeczce
412	16	podkarpackie	rzeszowski	gm. m- w.	Boguchwała

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
413	17	podkarpackie	rzeszowski	gm. w.	Kamień
414	18	podkarpackie	rzeszowski	gm. w.	Trzebownisko
415	19	podkarpackie	sanocki	gm. w.	Besko
416	20	podkarpackie	sanocki	gm. w.	Sanok
417	21	podkarpackie	sanocki	gm. m- w.	Zagórz
418	22	podkarpackie	sanocki	gm. w.	Zarszyn
419	23	podkarpackie	stalowowolski	gm. w.	Pysznica
420	24	podkarpackie	stalowowolski	gm. w.	Radomyśl nad Sanem
421	1	podlaskie	augustowski	gm. w.	Płaska
422	2	podlaskie	białostocki	gm. w.	Turośń Kościelna
423	3	podlaskie	białostocki	gm. w.	Zawady
424	4	podlaskie	bielski	gm. w.	Bielsk Podlaski
425	5	podlaskie	hajnowski	gm. w.	Hajnówka
426	6	podlaskie	hajnowski	gm. w.	Narewka
427	7	podlaskie	kolneński	gm. w.	Kolno
428	8	podlaskie	kolneński	gm. w.	Mały Płock
429	9	podlaskie	łomżyński	gm. w.	Łomża
430	10	podlaskie	łomżyński	gm. m- w.	Nowogród
431	11	podlaskie	łomżyński	gm. w.	Piątnica
432	12	podlaskie	łomżyński	gm. w.	Zbójna
433	13	podlaskie	moniecki	gm. w.	Krypno
434	14	podlaskie	sejneński	gm. w.	Puńsk
435	15	podlaskie	siemiatycki	gm. w.	Milejczyce
436	16	podlaskie	siemiatycki	gm. w.	Perlejewo
437	17	podlaskie	siemiatycki	gm. w.	Siemiatycze
438	18	podlaskie	sokólski	gm. w.	Janów
439	19	podlaskie	sokólski	gm. w.	Korycin
440	20	podlaskie	sokólski	gm. w.	Kuźnica

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
441	21	podlaskie	sokólski	gm. m- w.	Sokółka
442	22	podlaskie	suwański	gm. w.	Suwałki
443	23	podlaskie	wysoko-mazowiecki	gm. m- w.	Czyżew
444	24	podlaskie	wysoko-mazowiecki	gm. w.	Kobylin- Borzymy
445	25	podlaskie	wysoko-mazowiecki	gm. w.	Sokoły
446	26	podlaskie	zambrowski	gm. w.	Szumowo
447	1	pomorskie	gdański	gm. w.	Trąbki Wielkie
448	2	pomorskie	kościerski	gm. w.	Kościerzyna
449	3	pomorskie	kwidzyński	gm. w.	Gardeja
450	4	pomorskie	kwidzyński	gm. m- w.	Prabuty
451	5	pomorskie	malborski	gm. w.	Lichnowy
452	6	pomorskie	malborski	gm. w.	Miłoradz
453	7	pomorskie	nowodworski	gm. w.	Stegna
454	8	pomorskie	nowodworski	gm. w.	Sztutowo
455	9	pomorskie	pucki	gm. w.	Kosakowo
456	10	pomorskie	słupski	gm. w.	Główczyce
457	11	pomorskie	słupski	gm. w.	Kobylnica
458	12	pomorskie	słupski	gm. w.	Potęgowo
459	13	pomorskie	słupski	gm. w.	Redzikowo
460	14	pomorskie	słupski	gm. w.	Smółdzino
461	15	pomorskie	słupski	gm. w.	Ustka
462	16	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Bobowo
463	17	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Kaliska
464	18	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Osiek
465	19	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Skórcz
466	20	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Smętowo Graniczne
467	21	pomorskie	starogardzki	gm. w.	Starogard Gdański
468	22	pomorskie	tczewski	gm. w.	Morzeszczyn

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
469	23	pomorskie	tczewski	gm. m- w.	Pelplin
470	24	pomorskie	tczewski	gm. w.	Subkowy
471	25	pomorskie	wejherowski	gm. w.	Gniewino
472	1	śląskie	bielski	gm. w.	Jasienica
473	2	śląskie	bielski	gm. w.	Jaworze
474	3	śląskie	cieszyński	gm. w.	Goleszów
475	4	śląskie	cieszyński	gm. w.	Istebna
476	5	śląskie	cieszyński	gm. m- w.	Strumień
477	6	śląskie	częstochoński	gm. w.	Dąbrowa Zielona
478	7	śląskie	częstochoński	gm. w.	Janów
479	8	śląskie	częstochoński	gm. w.	Kłomnice
480	9	śląskie	częstochoński	gm. w.	Kruszyna
481	10	śląskie	częstochoński	gm. w.	Olsztyn
482	11	śląskie	częstochoński	gm. w.	Przyrów
483	12	śląskie	gliwicki	gm. m- w.	Toszek
484	13	śląskie	kłobucki	gm. w.	Miedźno
485	14	śląskie	kłobucki	gm. w.	Panki
486	15	śląskie	lubliniecki	gm. w.	Ciasna
487	16	śląskie	lubliniecki	gm. w.	Kochanowice
488	17	śląskie	lubliniecki	gm. w.	Pawonków
489	18	śląskie	pszczyński	gm. w.	Pawłowice
490	19	śląskie	pszczyński	gm. w.	Suszec
491	20	śląskie	tarnogórski	gm. w.	Świerklaniec
492	21	śląskie	tarnogórski	gm. w.	Zbrosławice
493	22	śląskie	zawierciański	gm. w.	Kroczyce
494	23	śląskie	żywiecki	gm. w.	Łękawica
495	1	świętokrzyskie	buski	gm. m- w.	Nowy Korczyn
496	2	świętokrzyskie	buski	gm. w.	Solec-Zdrój

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
497	3	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. w.	Nagłowice
498	4	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. m- w.	Sędziszów
499	5	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. w.	Sobków
500	6	świętokrzyskie	jędrzejowski	gm. w.	Wodzisław
501	7	świętokrzyskie	kazimierski	gm. w.	Czarnocin
502	8	świętokrzyskie	kazimierski	gm. m- w.	Opatowiec
503	9	świętokrzyskie	kazimierski	gm. m- w.	Skalbmierz
504	10	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Bieliny
505	11	świętokrzyskie	kielecki	gm. m- w.	Bodzentyn
506	12	świętokrzyskie	kielecki	gm. m- w.	Daleszyce
507	13	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Górno
508	14	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Miedziana Góra
509	15	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Mniów
510	16	świętokrzyskie	kielecki	gm. m- w.	Morawica
511	17	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Nowiny
512	18	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Piekoszów
513	19	świętokrzyskie	kielecki	gm. w.	Strawczyn
514	20	świętokrzyskie	opatowski	gm. w.	Baćkowice
515	21	świętokrzyskie	opatowski	gm. w.	Sadowie
516	22	świętokrzyskie	ostrowiecki	gm. w.	Bodzechów
517	23	świętokrzyskie	pińczowski	gm. w.	Kije
518	24	świętokrzyskie	pińczowski	gm. w.	Złota
519	25	świętokrzyskie	sandomierski	gm. w.	Dwikozy
520	26	świętokrzyskie	sandomierski	gm. w.	Obrazów
521	27	świętokrzyskie	skarżyski	gm. w.	Łączna
522	28	świętokrzyskie	staszowski	gm. w.	Rytwiany
523	1	warmińsko- mazurskie	bartoszycki	gm. w.	Górowo Iławeckie
524	2	warmińsko- mazurskie	braniewski	gm. w.	Braniewo

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
525	3	warmińsko- mazurskie	braniewski	gm. m- w.	Pieniężno
526	4	warmińsko- mazurskie	działdowski	gm. w.	Działdowo
527	5	warmińsko- mazurskie	elbląski	gm. w.	Gronowo Elbląskie
528	6	warmińsko- mazurskie	elbląski	gm. w.	Milejewo
529	7	warmińsko- mazurskie	elbląski	gm. m- w.	Młynary
530	8	warmińsko- mazurskie	elcki	gm. w.	Ełk
531	9	warmińsko- mazurskie	elcki	gm. w.	Stare Juchy
532	10	warmińsko- mazurskie	giżycki	gm. w.	Giżycko
533	11	warmińsko- mazurskie	gołdapski	gm. w.	Banie Mazurskie
534	12	warmińsko- mazurskie	iławski	gm. m- w.	Kisielice
535	13	warmińsko- mazurskie	kętrzyński	gm. w.	Kętrzyn
536	14	warmińsko- mazurskie	nowomiejski	gm. w.	Nowe Miasto Lubawskie
537	15	warmińsko- mazurskie	olsztyński	gm. w.	Dywity
538	16	warmińsko- mazurskie	olsztyński	gm. w.	Gietrzwałd
539	17	warmińsko- mazurskie	olsztyński	gm. w.	Purda
540	18	warmińsko- mazurskie	olsztyński	gm. w.	Stawiguda
541	19	warmińsko- mazurskie	olsztyński	gm. w.	Świątki
542	20	warmińsko- mazurskie	piski	gm. m- w.	Biała Piska
543	21	warmińsko- mazurskie	piski	gm. m- w.	Orzysz
544	22	warmińsko- mazurskie	szczywieński	gm. w.	Jedwabno
545	23	warmińsko- mazurskie	szczywieński	gm. w.	Rozogi
546	24	warmińsko- mazurskie	szczywieński	gm. w.	Świątajno
547	1	wielkopolskie	chodzieski	gm. w.	Budzyń
548	2	wielkopolskie	chodzieski	gm. w.	Chodzież
549	3	wielkopolskie	chodzieski	gm. m- w.	Margonin
550	4	wielkopolskie	chodzieski	gm. m- w.	Szamocin
551	5	wielkopolskie	czarnkowsko- trzcianecki	gm. w.	Czarnków
552	6	wielkopolskie	czarnkowsko- trzcianecki	gm. w.	Lubasz

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
553	7	wielkopolskie	czarnkowsko-trzcianecki	gm. m-w.	Trzcianka
554	8	wielkopolskie	gnieźnieński	gm. w.	Kiszkowo
555	9	wielkopolskie	gnieźnieński	gm. w.	Mieleszyn
556	10	wielkopolskie	gostyński	gm. m-w.	Borek Wielkopolski
557	11	wielkopolskie	gostyński	gm. m-w.	Krobia
558	12	wielkopolskie	gostyński	gm. w.	Pępowo
559	13	wielkopolskie	gostyński	gm. m-w.	Pogorzela
560	14	wielkopolskie	grodziski	gm. w.	Granowo
561	15	wielkopolskie	jarociński	gm. m-w.	Jaraczewo
562	16	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Blizanów
563	17	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Brzeziny
564	18	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Koźminek
565	19	wielkopolskie	kaliski	gm. w.	Mycielin
566	20	wielkopolskie	kaliski	gm. m-w.	Opatówek
567	21	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Baranów
568	22	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Bralin
569	23	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Łęka Opatowska
570	24	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Rychtal
571	25	wielkopolskie	kępiński	gm. w.	Trzcinica
572	26	wielkopolskie	kolski	gm. w.	Grzegorzew
573	27	wielkopolskie	kolski	gm. w.	Olszówka
574	28	wielkopolskie	kolski	gm. m-w.	Przedecz
575	29	wielkopolskie	koniński	gm. w.	Kazimierz Biskupi
576	30	wielkopolskie	koniński	gm. w.	Wierzbinek
577	31	wielkopolskie	kościański	gm. m-w.	Czempiń
578	32	wielkopolskie	kościański	gm. w.	Kościan
579	33	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Krzemieniewo
580	34	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Lipno

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
581	35	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Święciechowa
582	36	wielkopolskie	leszczyński	gm. w.	Wijewo
583	37	wielkopolskie	międzychodzki	gm. w.	Chrzypsko Wielkie
584	38	wielkopolskie	międzychodzki	gm. w.	Kwilcz
585	39	wielkopolskie	nowotomyski	gm. w.	Kuślin
586	40	wielkopolskie	nowotomyski	gm. w.	Miedzichowo
587	41	wielkopolskie	obornicki	gm. m-w.	Oborniki
588	42	wielkopolskie	ostrowski	gm. m-w.	Odolanów
589	43	wielkopolskie	ostrowski	gm. w.	Ostrów Wielkopolski
590	44	wielkopolskie	ostrowski	gm. m-w.	Raszków
591	45	wielkopolskie	ostrowski	gm. w.	Sieroszewice
592	46	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Czajków
593	47	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Doruchów
594	48	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. m-w.	Grabów nad Prosną
595	49	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Kobyła Góra
596	50	wielkopolskie	ostrzeszowski	gm. w.	Kraszewice
597	51	wielkopolskie	pilski	gm. w.	Kaczory
598	52	wielkopolskie	pilski	gm. w.	Szydłowo
599	53	wielkopolskie	pilski	gm. m-w.	Ujście
600	54	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Czerwonak
601	55	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Dopiewo
602	56	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Kleszczewo
603	57	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Komorniki
604	58	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Rokietnica
605	59	wielkopolskie	poznański	gm. m-w.	Stęszew
606	60	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Suchy Las
607	61	wielkopolskie	poznański	gm. w.	Tarnowo Podgórne
608	62	wielkopolskie	rawicki	gm. m-w.	Bojanowo

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
609	63	wielkopolskie	rawicki	gm. m-w.	Miejska Górka
610	64	wielkopolskie	rawicki	gm. w.	Pakosław
611	65	wielkopolskie	śłupecki	gm. w.	Lądek
612	66	wielkopolskie	śłupecki	gm. w.	Orchowo
613	67	wielkopolskie	śłupecki	gm. w.	Powidz
614	68	wielkopolskie	śłupecki	gm. w.	Strzałkowo
615	69	wielkopolskie	szamotulski	gm. w.	Duszniki
616	70	wielkopolskie	szamotulski	gm. w.	Kaźmierz
617	71	wielkopolskie	szamotulski	gm. w.	Obrzycko
618	72	wielkopolskie	średzki	gm. w.	Krzykosy
619	73	wielkopolskie	średzki	gm. w.	Zaniemyśl
620	74	wielkopolskie	śremski	gm. w.	Brodnica
621	75	wielkopolskie	śremski	gm. m-w.	Dolsk
622	76	wielkopolskie	śremski	gm. m-w.	Książ Wielkopolski
623	77	wielkopolskie	śremski	gm. m-w.	Śrem
624	78	wielkopolskie	turecki	gm. w.	Kawęczyn
625	79	wielkopolskie	turecki	gm. w.	Przykona
626	80	wielkopolskie	turecki	gm. m-w.	Tuliszków
627	81	wielkopolskie	turecki	gm. w.	Turek
628	82	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Damastawek
629	83	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Mieścisko
630	84	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Wapno
631	85	wielkopolskie	wągrowiecki	gm. w.	Wągrowiec
632	86	wielkopolskie	wrzesiński	gm. m-w.	Nekla

lp.	lp. wg woj.	Województwo	Powiat	Rodzaj	Gmina
633	1	zachodniopomorskie	choszczeński	gm. w.	Krzęcin
634	2	zachodniopomorskie	drawski	gm. m-w.	Drawsko Pomorskie
635	3	zachodniopomorskie	drawski	gm. w.	Wierzchowo
636	4	zachodniopomorskie	goleniowski	gm. w.	Przybiernów
637	5	zachodniopomorskie	gryfiński	gm. w.	Widuchowa
638	6	zachodniopomorskie	kołobrzeski	gm. m-w.	Gościno
639	7	zachodniopomorskie	kołobrzeski	gm. w.	Kołobrzeg
640	8	zachodniopomorskie	kołobrzeski	gm. w.	Ustronie Morskie
641	9	zachodniopomorskie	koszaliński	gm. w.	Biesiekierz
642	10	zachodniopomorskie	koszaliński	gm. m-w.	Mielno
643	11	zachodniopomorskie	koszaliński	gm. m-w.	Sianów
644	12	zachodniopomorskie	koszaliński	gm. w.	Świeszyno
645	13	zachodniopomorskie	myśliborski	gm. w.	Boleszkowice
646	14	zachodniopomorskie	ślawieński	gm. w.	Darłowo
647	15	zachodniopomorskie	ślawieński	gm. w.	Malechowo
648	16	zachodniopomorskie	ślawieński	gm. w.	Postomino
649	17	zachodniopomorskie	ślawieński	gm. w.	Sławno
650	18	zachodniopomorskie	stargardzki	gm. w.	Dolice
651	19	zachodniopomorskie	stargardzki	gm. m-w.	Suchań
652	20	zachodniopomorskie	świdwiński	gm. w.	Rąbino
653	21	zachodniopomorskie	wałecki	gm. m-w.	Mirosławiec
654	22	zachodniopomorskie	wałecki	gm. w.	Wałcz
655	23	zachodniopomorskie	koszaliński	gm. w.	Będzino

